

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 25
júl, august 2015
cena 0,90 EUR

7-8

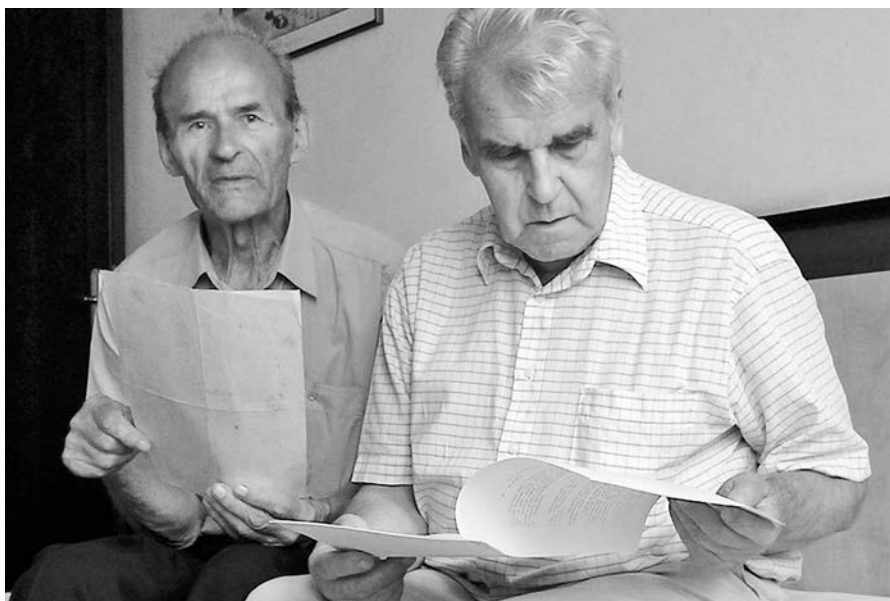
ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Poslúchol prezidenta, dostal 10 rokov

NÁŠ ROZHOVOR

Zahraničné stáże, štúdium na prestížnych vysokých školách, či len tak, výlety za poznaním sú dnes pre mladých ľudí samozrejmosťou. Pravda, pre tých, ktorí na to majú. Generácia mladých ľudí po druhej svetovej vojne drahú platila za túžbu odísť za hranice vlasti. Hoci prezident Gottwald povedal, komu sa tu nepáči, môže ísť... Jeho radu zobral doslova v tom čase sotva dvadsaťročný Karol Ďubek (1929) a dodnes na to nevie zabudnúť. Jeho rodná dedina Ústie nad Oravou už nejestvuje. Zaplavili ju vody priehrady. Rodina si musela nájsť nový domov. Otec kúpil majetok v Sečovciach a Karol tam začal chodiť do Ľudovej školy.

Zdá sa, že už ako mladý chlapec ste túžili vidieť svet, keď ste hneď po vojne išli na Zakarpatskú Ukrajinu navštíviť tetu. Nedbajúc o to, že zmeškáte školu.

Ing. Karol Ďubek so Štefanom Novákom, predsedom RO PV ZPKO Košice.

Foto Eva Zelenayová

Veru tak, zmeškal som začiatok školského roku na Gymnáziu v Michalovciach, tak som sa prihlásil do Košíc. Tam som zmaturoval v roku 1948.

To bol dosť hektický rok.

Aj pre mňa. Otec bol maloroľník, mama sa starala o päť detí. Boli sme dvaja bratia a tri sestry. Už žije len

jedna z nich. Pri prechode frontu nám zničili dom a keďže sme boli nábožensky založená rodina, žiadna pomoc sa nám od štátu nedostala. Veľmi ťažko som to prežíval a svoje názory som si nenechal len pre seba. Prispieval som do novín Demokrat.

Pokračovanie na 10. strane

Komunistický nezmysel je stále živý

Takže máme po 12. sneme PV ZPKO. Nezaškodí si spraviť takú malú bilanciu. Čo ako prvé udrie do očí je skutočnosť, že do najvyšších funkcií našej organizácie sa na tomto sneme dostali samé deti politických väzňov. Od predsedu revíznej komisie, cez podpredsedu organizácie až po jej predsedu. A už dávnejšie sa niektorí potomkovia politicky prenasledovaných stali predsedami regionálnych organizácií či ich pobočiek, kde sú mimoriadne aktívni. Za všetkých spomeniem pani Dvorčákovú a Zimanovú.

Možno niektorým „puristom“ to aj nebolo celkom po chuti, no ako sa vraví, čas nezastaví. Veď aj jeden z politicky najzaujímavejších diskusných príspevkov na sneme mal tiež syn politického väzňa, Juraj Vrábel. Ak však chceme, aby odkaz ľudí, prenasledovaných zločineckým komunistickým systémom pretrval, nesmieme ho pochovať s posledným politickým väzňom, čo už žiaľ nebude trvať veľa rokov. Veď len nedávno opustil naše rady človek, ktorý bol väznený v neskorých 80-tych rokoch, Vojtech Ottmar. A hlavné jadro našej organizácie tvoria ľudia, ktorí si svoje peklo odtrpeli prevažne v 50-tych rokoch ...

Druhá vec, ktorá stojí za pozornosť je, že na rozdiel od niektorých predošlých sa snem niesol v nekonfliktnej, dalo by sa povedať až priateľskej atmosfére, tak ako sa patrí na ľudí, ktorí niečo prežili a majú už nad vecami určitý nadhľad. Nuž a aký je hlavný odkaz týchto ľudí, ktorý my, ich potomkovia a správcovia ich odkazu chceme naďalej sprítomňovať v našej spoločnosti? Je toho dosť, spomeniem aspoň pevný charakter a vernosť svojim zásadám, ktoré sú v skutočnosti tie, na ktorých stojí celá naša európska civilizácia. Rodina, vlasť, kresťanstvo. Ak sa prestanú tieto hodnoty držať pri živote, príde koniec Európy a nastanú časy nevidaného

Sprava Ján Litecký Šveda, Anton Malacký, Mária Šidová, Arpád Tarnóczy a Ján Košiar na spomienkovej snímke z 12. snemu PV ZPKO.

Foto Vlastimil Morávek

barbarstva a boja každého s každým o holé prežitie.

Ako prví začali v našich končinách vyvracať tieto hodnoty marxistickí bolševici. Čo sa týka lásky k vlasti, tú chceli nahradiť abstraktným a neživotným internacionalizmom, náboženstvo zase primitívnym materialistickým ateizmom. Tam boli ich zásahy najrozkladnejšie a najbrutálnejšie, no zároveň aj najviac viditeľné. Ale aj čo sa týka rozkladu rodiny mali tiež vo svojom pláne už od samého začiatku. Veď tí najväčší revolucionári po októbrovej revolúcii nielenže ihneď povolili rozvody a potraty, ale hlásali aj voľnú lásku a spoločné ženy. To sa síce postupne z ich vyhlásení z taktických dôvodov vytratilo (tak ako na chvíľu v NEPe reinštalovali kapitalizmus), no intaktná rodina zostala naďalej cieľom ich rozkladnej propagandy. Veď jeden z najväčších komunistických hrdinov, Pavka Morozov, sa ním stal preto, lebo udal svojich rodičov...

Ak by si však niekto myslel, že komunistický nezmysel už máme chvalobu za sebou a môžeme sa venovať už iba

budovaniu, veľmi sa mylí. Pretože choré marxisticko-leninské myšlienky sa iba prezliekli do nového hávu a ich cieľom zostalo aj naďalej skončiť s kresťanskou Európou. Neomarxizmus tvrdí útočiť naďalej, či už pod heslom multikulturalizmu alebo falošných ľudských práv, za pomoci tvrdej cenzúry tzv. „politickej korektnosti“. No keďže ľudia sa až tak nepoddávajú ich všadeprítomnej propagande, ako by si predstavovali, najnovšie chcú zasypať Európu migrantami a taktó nastoliť nevidaný chaos, o ktorom dúfajú, že dá nášmu kontinentu poslednú ranu z milosti. Tu je morálny a spoločenský odkaz politických väzňov nenahradiateľný a naša organizácia musí pamätať na to, že je nositeľkou ich odkazu. Nielen, aby sa nezabudlo, ale aby ten odkaz pomáhal aj pri riešení nových problémov.

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

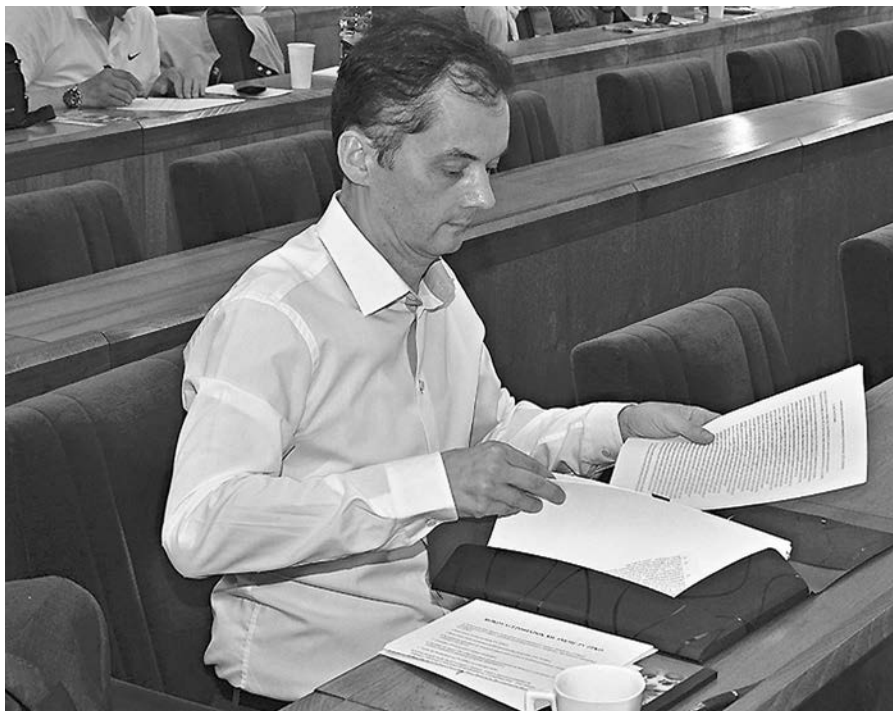
P.S.

A aby som nezabudol, aj na tomto mieste sa chcem veľmi pekne poďakovať všetkým, čo mi gratulovali k zvoleniu. Pevne dúfam, že ich nesklamem.

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Ján Košiar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **Fax:** 02-5296 4610 • **e-mail:** info@pv-zpko.sk www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** **0,90 EUR** • Celoročné predplatné: **10 EUR** • Predplatné pre zahraničných abonentov: **50 USD** vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Sberbank Slovensko:** 4000128109/3100 • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** ART&PRESS, s.r.o. • Nevýžadané rukopisy nevraciam • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov. Nemusia byť totožné so stanoviskom redakcie.

Apel zo snemu politických väzňov

Z vystúpenia delegátov ostatného snemu politických väzňov, ktorí sú žijúcou pamäťou na totalitnú éru neslobody, prenasledovanie a potlačanie ľudských a politických práv bolo cítiť i apel na súčasných predstaviteľov štátu, politické strany a verejnoprávne médiá, aby s plnou vážnosťou venovali pozornosť odkazu bojovníkov a obetí proti totalite a proti jej aktuálnym prejavom. Je našou morálnou povinnosťou vyjadriť vážne znepokojenie k postupnému zakoreňovaniu a šíreniu nových foriem totalitného správania, najmä plazivej ideológie multikulturalizmu, ktorá demoralizuje tradičné hodnoty spoločnosti a nanovo umelo vytvára v spoločnosti deliace čiary na pokrokovú „dobrých“ a na „zlých“ oportunistov, brániacim „priekopníckym“ ideám.

Pokračovanie na 4. strane

Rafael Rafaj na sneme.

Foto Vlastimil Morávek

Nálepkovanie je príznak totality

Do vedenia organizácie politických väzňov vstúpila nová generácia. Ide o potomkov politických väzňov komunistického režimu, lebo čas je neúprosný. Prenasledovanie, mučenie a ustavičné zaťažovanie organizmu stresom zanechali svoju stopu na každom politickom väzňovi. Nové výzvy, ktoré pred spoločnosťou stoja sa výsostne dotýkajú aj našich členov. Ak človek dokázal vymyslieť koncentračné tábory, plynové komory, rozličné druhy mučenia pre nepohodlných ľudí, nejestvuje záruka, že ľudstvo to neurobí zas. Cesta k totalite vedie cez okliešťovanie ľudských práv. Zámienky sa vždy nájdu či vymyslia. Kto iný citlivejšie vníma dusenie slobody než politickí väzni totalitného režimu?

Spoľahlivým prostriedkom na ovládanie nás sú médiá. Bežný občan nezaujímajúci sa o politiku nemá šancu dovidieť do ich kuchyne.

Mediálne zobrazenie udalosti vie zhodnotiť len vtedy, keď sa sám stane ich účastníkom. Ale ani vtedy nemusí porozumieť súvislostiam a zámerom, prečo sa mediálny výstup líši od jeho reálnej skúseností. Dokonca sa môže stať, že mu politik odkáže, že je buď fašista, neonacista alebo

SLOVO SVEDECTVA

popletený človek, ako označil účastníkov protestu proti islamizácii Európy poslanec NR SR Ľuboš Blaha.

S nálepkovaním nemajú politickí väzni dobré skúsenosti. V polovici minulého storočia stačilo k tomu, aby človeka poslali na desať rokov do väzenia, označenie nepriateľ republiky. O čo horšia je nálepka fašistu alebo neonacistu? Pritom medzi účastníkmi protestného zhromaždenia neboli zriedkavosťou transparenty Preč s fašizmom v Európe. Tak prečo?

Za ostatné štvrtstoročie sa výrazne zmenili spoločenské pomery

nielen na Slovensku, ale aj v Európe i vo svete. Niektoré veľmoci prestali dodržiavať medzinárodné konvencie čím sa vytratila stabilita štátov. Ani médiá sa nestali znova nástrojom propagandy zo dňa na deň. Ak jestvujú ostrovčeky slobody slova, tak sú čoraz vzácnejšie. Aj napriek tomu, že k dispozícii je internet. Najnovšie rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého sú vlastníci serverov zodpovední za diskusie pod článkami, neveští nič dobré. Lebo núti ich majiteľov upravovať, či lepšie povedané cenzurovať príspevky.

Pred polstoročím prežívali ľudia pevných postojov peko na zemi. O ich utrpení dnes už málokto vie. Treba sa poďakovať školám, ktoré si pozývajú členov našej organizácie na besedy so študentmi. Lebo práve životné osudy politických väzňov môžu byť pre mladých ľudí mementom pred číhajúcou totalitou.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Apel zo snemu politických väzňov

Dokončenie z 3. strany

Ako vyštudovaný žurnalista vážne znepokojenie vyjadrujem aj k mediálnej manipulácii, k spôsobu informovania podľa noriem oficiálneho hlavného prúdu, tabuizovaniu nepohodlných faktov a k plytkému obsahu mediálneho programu, kedy sa opäť objavuje skrytá cenzúra, redakcie tlačia na autocenzúru novinárov, informácie a ich nositelia sa opätovne selektujú na vhodných a nevhodných, pričom celostný obraz skutočnosti sa umelo deformuje mainstreamom, ktorý si nanovo osobuje právo na jedinu pravdu. Média namiesto šírenia informácií o hrôzach totalitných režimov a budovania spoločenskej súdržnosti a národnej pamäti ponúkajú prevažne individualizmus, negativizmus a lacnú zábavu.

Zo školského a výchovného systému sa okrem kladenia dôrazu na odbornú pripravenosť vytráca viera, duch a etika. Aj komunistický systém v školách pripravoval žiakov na rôzne robotnícke a odborné profesie, ale chýbala mu zdravá morálka, ktorá potom chýbala aj v spoločnosti.

Je smutné, že generácia dnešných 15-20 ročných študentov takmer nič nevie o nedávnych hrôzach a systéme komunistickej totality. Politickí väzni ZPKO by sa mali pripojiť aj k spontánne-hnutiu za mierový život a proti hrozacej vojne a aj proti vyhrocovaniu napätia v medzinárodných vzťahoch. My sme prispeli počas štyroch desaťročí obetovaním životov, osobnej slobody a osudom našich rodín k zániku totality a k zbúraní železnej opony, preto máme právo varovať pred vytváraním nových deliacich čiar v Európe.

Preto s rovnakou aktuálnou naliehavosťou vyzývame aj na zastavenie obmedzovania občianskych práv a slobôd systémom, ktorý v mene ochrany bezpečnosti opätovne sleduje pohyb aj elektronickú komunikáciu občanov.

Namiesto obmedzovania slobôd a silových riešení navrhujeme zvýšenie morálky v spoločnosti, vymožiteľnosť práva, spravodlivosť v justícii a budovanie spoločenskej súdržnosti na báze tradičných a kresťanských hodnôt Desatora a obetavej služby verejnému blahu. Rovnako je potrebné zvýšiť pozornosť a úctu k vlastnej tradícii a historickej

skúsenosti, ktorej nositeľmi sú aj politickí väzni. Bývalí „väzni svedomia“, ich rodinní príslušníci a sympatizanti ostávajú nielen pamäťou na zverstvá minulosti, ale aj živým svedectvom a odkazom pre budúcnosť, pretože sa nechceme dať odložiť do úzadia.

Náš odkaz pre aktuálnu spoločenskú situáciu je rovnaký ako počas totality, pretože je nadčasový: „Kto stratil majetok – nestratil veľa. Kto stratil slobodu – stratil mnoho. Ale kto stratil vieru – stratil všetko“. Dnes sa opätovne vedie zápas o vieru v človeka, v národ, v kresťanský hodnotový a morálny systém a v pôvodné európske korene našej podstaty. Ľudia z východnej Európy majú oproti Západu vlastnú 40-ročnú skúsenosť s plazivými metódami totality, ktorá sa začínala vzletnými heslami, internacionalizmom a skončila strmým pádom do morálneho bahna, zanechajúc za sebou ľudské utrpenie. Politickí väzni sú tu aj na to, aby dvíhali prst, keď zbádajú, že podobné vetry by začali vŕhať aj z Bruselu od politických a ideologických nadšencov nových trendov a „práv“.

Rafael Rafaj
podpredseda PV ZPKO

Rafael Rafaj v rozhovore s Martinom Hagarom.

Foto Vlastimil Morávek

Jáchymovské peklo XXVI

Politickí väzni komunistického režimu, ktorí za svoj odpor proti zločineckej ideológii boli odsúdení a následne premiestnení do pracovných táborov nachádzajúcich sa v Krušných horách, v ktorých hlad, ponižovanie, korekcie, zloba a cynizmus ich dennodenne sprevádzali do útrob baní ťažiť uránovú rudu pre osloboditeľov, si 22. a 23. mája pripomenuli obeť režimu. Tradične sa pietnej spomienky zúčastňuje aj delegácia PV ZPKO. Prítomných bolo iba niekoľko desiatok ešte žijúcich bývalých politických väzňov, prišlo však množstvo ich rodinných príslušníkov, aby spoznali miesta utrpenia svojich najbližších a vzdali úctu všetkým, ktorí prešli Jáchymovským peklom.

Účastníci sa stretli v Karlových Varech, odkiaľ sa presunuli do Horného Slavkova. V jeho okolí boli zriadené štyri pracovné tábory: Prokop, Ležnice, Svätopluk a Tábor 12. Režim v týchto táboroch sa vyznačoval krutosťou ich veliteľov. V októbri 1951 ušlo z nich 12 väzňov. Niektorí boli zastrelení na úteku, iní odsúdení na smrť. Na cintoríne v Hornom Slavkove majú postavený pamätník. Po uložení vencov k tomuto pamätníku privítal hostí starosta mesta. Prítomným sa prihovoral aj člen košickej pobočky PV ZPKO Juraj Vrábel.

Pietny akt kladenia vencov v Jáchymove.

Foto archív

Pripomenul, že jeho otec bol v jáchymovských lágroch väznený 6 rokov a ďalšie štyri roky v Leopoldove. Len preto, že neoznámil útek svojho synovca do Rakúska. Spomenul, že po prebdeť noci znovu začínalo jáchymovské peklo. „Brutalita, bitky, zloba, cynizmus, zastrasovanie, nešetné mučenie, korekcie, nedostatok stravy, často bez pitnej vody“, zdôraznil a pokračoval: „V hrdzavých šálkach sa vám dostalo zapáchajúcej kapusty a čierne zemiaky. V ubikáciách bola zima, v šálkach mrzla voda, ploštice, blchy a vši

Kardinál Dominik Duka s Jurajom Vráblom.

Foto archív

Delegácia PV ZPKO a členky KPV (sprava) na pietnej spomienke. Foto archív

vám nedávali spávať. Hlad striedal zimu. Pri filcunku vám porozbýjali poháre, v ktorých ste si uchovávali trochu masti a lekváru, aby ste mohli prežiť“, povedal. Nezabudol dodať, že zločinecký režim im zobral najkrajšie roky života, ale ich trýznitelia „Dvořákovci“, „Ptákovci“, „Pálečkovci“ za svoju krutosť majú dobré výsluhové dôchodky. Ustíľ prítomných, že zástavu slobody, viery a svätých hodnôt, za ktoré trpeli politickí väzni komunistického režimu, oni, deti politických väzňov poniesú ďalej a „s úctou ich odovzdáme našim deťom a vnukom“.

Pokračovanie na 6. strane

Jáchymovské peklo XXVI

Dokončenie z 5. strany

Program pokračoval v meste Ostrov, kde k pamätnej tabuli umiestnenej na Veži smrti položili vence a odznel príhovor starostu mesta. Aj na tomto mieste oslovila prítomných zástupkyňa PV ZPKO, predsedníčka pobočky Levoča-Spišská Nová Ves Mária Dvorčáková. Mala iba sedem rokov, keď jej otec bol v roku 1949 odsúdený pre svoje náboženské presvedčenie. „Dva a pol roka strávil na nútených prácach v jáchymovských baniach Vikmanova“, povedala a pokračovala: „Boli to ťažké roky pre moju mamičku

a troch bratov, lebo chýbal živiteľ rodiny. Pre nás, deti, nastali úskalia, potupovanie, opovrhovanie, ponižovanie a vstúpanie pocitu menejcnosti.“ Podotkla, že „svet si nie vždy váži odvahu mladých ľudí, ako boli v tom čase naši rodičia, no rozpadol by sa, nebyť ich smelosti a vytrvalosti“. A položila otázku: „Po páde režimu nastalo opojenie, splnil sa ich sen. Nič nebránilo budovať demokratickú spoločnosť s kresťanskou morálkou. Roky plynú a tu je potrebné položiť si otázku: Naplnili sa naše ideály? Na odpoveď stačí jedno slovo: Nie!“

Návštevou výstavy v hale Veže smrti sa zavŕšil prvý deň programu.

Pietna spomienka pokračovala v sobotu sv. omšou v kostole sv. Jáchyma v Jáchymove. Celebroval ju pražský arcibiskup kardinál Dominik Duka. Slávnosť pokračovala pri pamätníku Brány ku slobode, kde príslušníci armády a organizácii položili 36 venčov. Odznali tu prejavy cirkevných predstaviteľov, senátorov, členov vlády, hejtmanov a starostu mesta. Slovenskou a českou štátnou hymnou bola pietna spomienka Jáchymovské peklo XXVI ukončená. (red)

Zľava Helena Záhorová, Anton Melek, Mária Dvorčáková, Štefan Novák, Vlasta Prieslerová (predsedníčka KPV v Karlových Varoch) a Juraj Vrábek počas pietnej spomienky.

Foto archív

SPÝTALI SME SA

Štefana Nováka

predsedu RO PV ZPKO v Košiciach

● Každoročne sa v Jáchymove zúčastňujete pietnej spomienky na obete komunistického režimu. Čo vo vás najviac rezonovalo tohto roku?

- Z niektorých táborov sú dnes múzeá. S Jozefom Ištókom sme sa boli pozrieť na miesta utrpenia. Jeho tábor „ešte žije“ a je tam aj jeho posteľ. Spomenuli sme si na jedného veľmi príčinnivého náčelníka, ktorý vymyslel špeciálnu samotku. Dal vykopať jamu o rozmeroch 2x2,5

metra a tam dal zatvoriť jedenásť väzňov. Samozrejme, že vzduch im nestačil a začali sa dusiť. Bachár počul búchanie a došlo mu, čo sa asi deje. Oznamoval to veliteľovi a ten zavolať zvärača, aby do poklopu napálil diery. Tento náčelník Dvořák bol v roku 1994 súdený, ale on si nepamätal, že v korekcií boli znížené dávky jedla, že každý druhý deň bola hladovka, že v kobke pre jedného držal 11 ľudí... Nič si nepamätal a ani nebol odsúdený. Už len za to, že vymyslel korekciu bez vzduchu, kde muselo stáť jedenásť ľudí vedľa seba, mal byť odsúdený. To bola jeho osobná iniciatíva.

(zl)

Ružomberské ozveny

Profesorka Cirkevného gymnázia A. Hlinku v Ružomberku Anna Nemešová opakovane pozýva členov regionálnej pobočky PV ZPKO v Ružomberku besedovať o období povojnovej totality. Začiatkom júna sa so študentmi dvoch tried stretli Mária Šidová a jej sestra Klára Brodňanská. Témou boli 50. a 60. roky minulého storočia. Pani Šidová hovorí, že to nebol premárnený čas. Ukážky z reakcií študentov sú odpoveďou na otázky, či je ešte potrebná organizácia politických väzňov komunistického režimu.

Bolo to veľmi príjemné stretnutie. O svojom živote hovorili veľmi otvorene. Páčilo sa mi, že pomáhali skrývať kňaza, že jedna z nich bola za to vo väzení a ani tam nič neprezradila a pokorne prijala svoj kríž. Myslím si, že my, mladí, si nedokážeme predstaviť, aké ťažké časy to boli. Určite som vďačná za možnosť stretnúť sa s týmito dámami a neváhala by som sa zúčastniť niečoho podobného ešte raz.

S besiedkou som bol nadmieru spokojný. Som rád, že som sa mohol zúčastniť a páčil sa mi osobný prístup besedujúcich dám. Bola to veľmi silná, nová skúsenosť, ktorá nám najpriamejším spôsobom umožnila znova prežiť ťažké obdobie v dejinách nášho národa.

Mám rád príbehy starších ľudí, lebo vedia naozaj dobre a pravdivo podať, ako to niekedy vyzeralo. Obdivujem ich, že to vedia podať vecne a zaujímavo aj napriek tomu, že to iste pre nich nebola ľahká doba.

Podľa mňa bolo veľmi odvážne ako pani Brodňanská s pani Šidovou dokázali hovoriť a svojej ťažkej a bolestnej minulosti. Nie je veľa ľudí, ktorí si museli prežiť to, čo ony, a dokážu to zdieľať s ostatnými. Sme radi, že nás oboznámili s ťažkým životom za čias komunizmu, kedy ľudia neboli slobodní ako dnes a preto je treba vážiť si

to, čo nám vybojovali naši starí otcovia.

Ich príbeh bol mimoriadne pútavý a zaujímavý. Páčilo sa mi to, pretože rozprávali o svojom vlastnom živote a nie o tom, že niekto im hovoril že... Bolo to autentické a to sa mi na tom najviac páčilo. Že si pamätali všetky detaily, napríklad z väzenia. Dost mi to dalo, pretože som sa dozvedel, že môžeme byť šťastní, že žijeme v slobodnej dobe.

Mária Šidová na sneme.

Foto Vlastimil Morávek

Počúvanie príbehov z pohľadu osôb, ktoré to prežili na vlastnej koži je asi najlepšou možnosťou, ako sa dozvedieť o historicko-spoločenských pomeroch v tej dobe.

Bola som prekvapená tým, že sa niečo také dialo na Slovensku, nepočula som o tom. Zostala som zhrozená, ako sa správali k nevinným ľuďom, ktorí nemohli verejne vyznať vieru. Musím priznať, že statočnosť týchto dám ma povzbudila a prinútila rozmýšľať nad tým, či Slovensko a celá naša spoločnosť sa uberá správnym smerom. Som vďačná za to, že nám priblížili dianie v 50. a 60. rokoch a tak nás obohatili o nové informácie.

Páčilo sa mi to, lebo ma zaujímajú veci z našej histórie. Upútalo

ma na ich rozprávaní to, že hovorili úprimne a o reálnych udalostiach z ich života. V budúcnosti by som privítal na našej škole viac takýchto prednášok.

Wow! Nikdy som nepočul nič zaujímavejšie! Príbeh bol o živote dvoch dievčat za čias komančov. Opísali ich utrpenie počas vypočúvania a vo väzení. "Pekný" pohľad na pravú tvár komunizmu - preto by mal byť zakázaný tak isto, ako fašizmus. A preto mali byť hlavní komunisti a eštebáci po nežnej odsúdení...

Budúcnosť sa neustále opakuje! Preto je potrebné spomínať na minulosť a jej chyby, nie aby sme súdili, ale na to, aby sme sa z nej poučili a neopakovali rovnaké zlyhania. Mnoho ľudí, dokonca aj moji starí rodičia, opakuje dookola tú istú vetu: „Za komunizmu bolo lepšie...“, ale nehľadia na to, komu bolo lepšie. Táto prednáška ma veľmi zaujala a určite o nej u nás porozprávam a tým im definitívne potvrdím, že nie všetko, čo sa zdá byť pekné, také naozaj je...

Besedu hodnotím vysoko pozitívne, aj keď o veciach, o ktorých tieto dámy rozprávali, som už počul z rozprávania starých rodičov. Napriek tomu je veľmi dôležité si ich neustále pripomínať, pretože z mnohých ľudí mám dojem, že už na ne dávno zabudli alebo ich dokonca ani nezaregistrovali. Všade sa hovorí iba o zločinoch Hitlerovho Nemecka, kým o socializme neraz počujeme aj pochvalné vyjadrenia.

Myslel som si, že tie podmienky a zaobchádzanie s väzňami neboli až také kruté, ale opak bol pravdou. A vôbec som nevedel, že z väzenia chodili pracovať do pracovných táborov, ako napríklad do baní na urán.

Počas celej besedy som rozmýšľal, či by som aj ja zvládol takéto veci a myslím si, že nie. Predtým som veľa nepočul o spôsoboch mučenia za komunistov.

Ružomberské ozveny

Dokončenie zo 7. strany

Keby to bol počul môj otec, hneď by zmenil názor. On stále hovorí, za komunistov bolo lepšie než teraz. Každý mal prácu atď. Ale keby vedel, aké zverstvá páchali, už by to nevravel.

Podľa mňa bola beseda užitočná, predsa len, nie každý má dost informácií o tomto období a myslím si, že každý by mal vedieť, čo sa dialo. Najzaujímavejšou vecou pre mňa bolo, že hociktorý starší človek, ktorého stretnete, môže byť pokojne politický väzeň. Jedna z dám, s ktorými sme besedovali, býva na mojej ulici. A vôbec som o tom nevedel, že ako 18-ročná prežila rok vo väzení. Veď si to predstavte teraz. Aj ja mám 18 rokov, ale ísť teraz zrazu do väzenia to je niečo neskutočné.

Váš životný príbeh je tým najlep-

Mária Šidová Foto Vlastimil Morávek

ším príkladom, ako sa vysporiadať s neslobodou a ponižovaním. Ste tými najlepšimi učiteľkami dejepisu. Veriť v dobro sa oplatí.

Odporúčam, aby sa takéto prednášky uskutočňovali aj ďalej a aby sa zdokumentovali. Aby si každý dokázal aspoň trochu predstaviť, aké to niekedy bolo.

Prekvapilo ma, ako kruto dokáže niekto zaobchádzať s takým veľkým množstvom ľudí len preto, aby presadil svoje názory.

Zaujal ma jeden zo zážitkov a to, že keď bola na samotke tak im nedožičili ani spánok a v noci im na hlavy svietili silnými žiarovkami a nemohli sa otočiť na bok. Bolo tam veľa zaujímavých zážitkov a pomohlo mi to uvedomiť si, aké boli tie roky strašné.

Na tejto besede sa mi páčilo, že to bola jedna z najlepších hodín dejepisu. Pretože sme sa dozvedeli priamo osobné svedectvo z tých čias.

Mária Šidová počas diskusie na sneme.

Foto Vlastimil Morávek

Prvýkrát o Svetovom kongrese Slovákov na Slovensku

Dodnes nepoznáme prácu exilu

Nebyť iniciatívy bývalého generálneho tajomníka Svetového kongresu Slovákov, a po smrti Štefana Romana začas aj jedného z jeho predsedov Dušana Tótha, možno by o neokrúhľom jubileu najvýznamnejšej politickej inštitúcie Slovákov v zahraničí a exile, založenej v roku 1970 v New Yorku, opätovne zostala iba polriadková správa. Tak, ako o ňom informovali napríklad nedávno Slovenské národné noviny v rubrike jubileí.

Tóthovu výzvu prijal Ústav pamäti národa a v spolupráci so Slovenským historickým ústavom v Ríme uskutočnil vôbec prvýkrát na našom území zásadnú vedeckú konferenciu pod názvom Svetový kongres Slovákov v zápase proti komunistickému režimu. Symbolicky v historickej budove Národnej rady SR v Bratislave. V tej budove, v ktorej bola vyhlasovaná prvá slovenská štátnosť v roku 1939, ale aj súčasná v roku 1993. Predchádzala jej Deklarácia o zvrchovanosti Slovenskej republiky v roku 1992. Aspoň tá má na budove o tejto mimoriadnej a kľúčovej udalosti nášho národa pamätnú tabuľu.

Aktu vyhlásenia druhej štátnosti sa Štefan Roman žiaľ, už nedožil. Ani pádu mocenského systému komunistickej strany a nastolenia modelu západnej demokracie na Slovensku. Bol jedným z mužov, ktorý sa s neobvyklou rozhodnosťou, vierou, víziou i vytrvalosťou zasadzoval za vznik novej, slobodnej a demokratickej slovenskej štátnosti minimálne posledné dve desaťročia svojho života.

Štefan Imrich Kružliak, dožívajúci sa v Mníchove úctyhodných 101 rokov, konferenciu pozdravil už iba na diaľku. Dlhoročne spolupracoval so Štefanom Romanom, aj ako podpredseda SKS. Nazval ho druhým našim Štefánikom, aj napriek istej neoprávnenej pochybnosti niektorých súčasníkov.

Na rozdiel od iných, o čosi kultúrnejších krajín, sa u nás prekvapujúco nezvykne referovať o vedeckých konferenciách v médiách i bežnej tlači. Takže verejnosť sa o podujatí nemala ako dozvedieť. Česť všetkých zachraňovala aspoň televízia TA 3 a neskorší zostrih z konferencie prisľúbila aj zástupkyňa kresťanského rádia Lumen. V podvečer podujatia dala priestor mladému a iniciatívnemu spoluorganizátorovi a historikovi Petrovi Jašekovi z ÚPN. Pod odborným dohľadom našej prvotriednej historičky a jednej z kľúčových referentiek a diskutérok konferencie, Emílie Hrabovcovej, zostavili program, v ktorom sa medzi účastníkmi ocitli aj bývalí aktéri a členovia i funkcionári SKS.

Okrem už spomenutého Dušana Tótha, ktorý prišiel aj s novým filmom o SKS, aktívne na bratislavskej konferencii vystupoval a horlivo a vecne diskutoval aj jeden z bývalých podpredsedov Jozef M. Rydlo i ďalší členovia. Vojtech Zeman z náboženskej a Vladimír Bútora z mládežníckej komisie i zástupca Slovákov vo Švajčiarsku Aristid Zelenay.

Taktiež kedysi mladý a dnes etablovaný historik v Kanade Stanislav Kirschbaum. Jeho otec patrila medzi významných zakladateľov a početných funkcionárov Kongresu, ktorí na širokej pluralitnej báze formovali najzásadnejšie existenčné požiadavky Slovákov, dodnes dostatočne nepoznané. A ak, tak dosť alebo až veľmi skreslene a tendenčne. Ako napríklad v normalizačnej, avšak koncepcie neprekonanej Encyklopédii Slovenska, ktorú dodatočne nestihli ponaprávať. Napríklad ani po roku 1990 doma vydané dve edície encyklopédie Slovakia and Slovaks v angličtine. Takže skutočný prelom v interpretácii moderných dejín Slovenska a ich prehĺbené a objektívnejšie poznanie, najmä od druhej polovice 20. storočia, dá sa očakávať až po vydaní zborníka z konferencie ÚPN o Svetovom kongrese Slovákov a monografii z nedávnej rímskej konferencie, ktorá hodnotila v roku jubilea zas najvýznamnejšiu náboženskú organizáciu Slovákov v zahraničí Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Obe inštitúcie, napriek všestrannému umlčivaniu do roku 1989, plnili aj neprehliadnuteľné kultúrne a vzdelávacie funkcie nielen pre všetkých Slovákov roztrúsených po svete, ale aj doma.

Autor tohto článku prispel do tohoročnej konferencie textom, ktorý sa zameriaval predovšetkým na slovenských intelektuálov a mysliteľov svetového významu: Jaroslava Pelikána, Michaela Novaka a Eugena Loebela i na v minulosti doma umlčovaných Valentína Beniaka a budúceho kardinála Jána Chryzostoma Korca i ďalších. Nielenže všetci ekumenicky spolupracovali, ale boli tiež ocenení Národnou cenou SKS. Kto chce však vedieť o SKS viac, musí sa prinajmenej začítať do pozoruhodných vyše 100 Bulletinov Svetového kongresu Slovákov vychádzajúcich v Toronte od roku 1971.

Viliam Jablonický

P.S.

Autor, publicista a historik, v roku 2012 vydal prvú rozsiahlejšiu kritickú a komplexnú štúdiu o SKS.

Účastníci vedeckej konferencie o SKS.

Foto ÚPN

Poslúchol prezidenta, dostal 10 rokov

Dokončenie z 1. strany

Boli tie príspevky protikomunistické?

Vtedy som to takto nevnímal, ale boli. Jednoducho ma hnevala nepravdливость, ktorá sa stala otcovi. Jeden spolužiak ma upozornil, že „oni“ majú fizlov všade a vedia o mne všetko. Chcel som študovať matematické vedy. Prihlášku na vysokú školu som si teda podal do Prahy, ale ani mi ju nezobrali. Keď som nepochodil, tak som sa aj hanbil vrátiť domov a začal som si hľadať prácu. No ani len do bane na Kladne ma nezobrali. Mal som hlad, veru som jedol aj lyko zo stromov. Napokon som sa zamestnal ako kúrmič na družstve.

S tým ste sa zrejme nezmierili?

Počul som raz v rádiu hovoriť prezidenta Gottwalda, že komu sa nepáči, môže ísť. A ja somár naivný som sa vybral do Nemecka. Vlakom do Tachova a odtiaľ pešo. Išiel som podľa kompasu na západ a podarilo sa mi prejsť cez hranicu. Dokonca aj žandári prešli okolo mňa a nič. Oblečený som veľmi nebol, chudoba bola veľká.

A kde sa stala chyba, že vás zatkli?

Nezatkli ma. Prešiel som hranice a v Nemecku na polícii ma preverili ako politického utečenca a poslali do tábora v Tischenreite. Bol to láger prerobený z kasární. Tam sme čakali. A mne odrazu prišlo ľúto, že nie je so mnou brat, nuž som sa rozhodol vrátiť po neho na Slovensko. V tábore som nechal všetko, aj maturitné vysvedčenie. Mnohí mi dali listy pre svojich blízkych a tak som išiel. Znova som bez problémov prešiel hranice, ale môj brat odmietol so mnou ísť. Pridalo sa však šesť ľudí a išli sme.

Späť do lágra v Nemecku?

Áno a znova nás videli žandári, ale ja som sa vôbec nestrachoval. Pred pohraničným pásmom som povedal, že neideme ďalej, pokračovať budeme v noci. Vyhliadli sme si

Karol Ďubek

Foto archív

prázdny dom, v ktorom sme si chceli oddýchnuť. Vtedy bolo v pohraničí plno opustených domov po Nemcoch. Ale mi napadlo, že by sme si mali dopriať ešte české pivo, tak som zašiel s jedným zo skupinky do krčmy v najbližšej dedine, volala sa Helža. Ostatní nás odhovárali, ale nedali sme si povedať. Vypili sme pivo a keď sme sa chceli vrátiť zaistila nás Štátna bezpečnosť. To krčmár na nás zavolať políciu. Hneď prišla z Tachova hliadka a bola bitka.

A čo ostatní?

Myslel som si, že ujdú, ale Turek, tak sa volal ten môj komplic, ich prezradil. Všetkých ich zobrali spolu, len mňa osobitne odviezli do Plzne. No a výsluch trval niekoľko mesiacov.

Z čoho vás obvinili?

Mojím nešťastím bolo, že som už predtým bol v Nemecku a mal som so sebou ubytovaciu kartu z lágra. Z toho usudzovali, že som ktovie aká veľká ryba. Tí šiesti dostali pol roka a ja desať za velezradu.

To bolo v roku 1949?

Áno, ešte som nemal ani 20 rokov.

Kde vás súdili?

V Prahe Na Pankráci. Súdil ma trojčlenný senát. Štátny prokurátor navrhol trest od 10 rokov až doživotie a môj advokát, ktorého som prvý raz videl na súde, povedal, že

vzhľadom na môj nízky vek žiada desať rokov. A mňa sa pýtali, že čo. Ja som tvrdil, že som nevinný. Nijakej velezrady voči republike som sa nedopustil, nemal som robotu, chcel som žiť.

A povedali ste im, čo povedal prezident?

Samozrejme, že som im povedal a oni sa len uškŕňali no a vyniesli rozsudok 10 rokov ťažkého žalára so stratou majetku a čestných občianskych práv na päť rokov po skončení trestu. Dozorca sa navyše pomýlil a odviezol ma na oddelenie kde boli odsúdení na trest smrti. Bolo ich dosť, celý nestačili, tak ich umiestňovali po dvoch. Mňa dali k takému, čo mohol mať okolo 25 rokov. Prišiel som tam a to bolo niečo strašné. On živý mladý človek, vôbec ma nevnímal, len fajčil a fajčil. Bol som tam asi dve alebo tri hodiny takže som ani nestihol zistiť, prečo dostal trest smrti. Aspoň že mu dozorcovia nosili tie cigarety. Potom ma dali na celu, kde som bol asi dva týždne a odtiaľ ma odtransportovali do Kladna do baní. Na šachtu Fierlinger. No ja som bol po pol roku vyšetrovacej väzby taký zoslabnutý, že keď ma zbadal vedúci oddelenia na šachte, taký staručký pán, povedal mi, aby som si sadol a nechal ma celú šichtu sedieť. Inak neviem, ako by som bol prežil robotu v štyridsaťstupňovej horúčave.

Aká to bola baňa?

Na čierne uhlie. Keď som tam tak sedel, myslel som si, že teraz bude so mnou amen. V tábore nás bolo asi 500, mali sme poschodové posteľe a na mňa skočili ploštice. Všetko na mne opuchlo. Na druhý deň som ale musel ísť znova do šichty. A zasa tam bol ten vedúci. A znova mi povedal, synak, ty si posed. No ale na tretí deň mi už dal robotu. Púšťal som dolu vagóniky na lane. Ľahšiu robotu mi ani nemohol dať. To som zvládal. A potom jeden Nemec mi pomohol zbaviť sa ploštíc i jedlo bolo lepšie, takže som sa trochu napravil.

Na tej šachte boli len väzni?

Nie aj civili, iba tábor bol len väzenský. Keď som sa trochu rozkukal, napísal som domov listy. Prosil som brata, že som v Kladne v bani, nech príde, že spolu utečieme. A on sa naozaj dostal do Kladna do bane a tam sme sa aj stretli. Samozrejme tajne. Dohodli sme sa, že zistí, aké sú možnosti utiecť. Zrejme to niekto vyňuchal a mňa eskortovali do väzenia Bory v Plzni. Bolo známe zvýšenou ostrahou, týraním a vraždami väzňov. To bolo čosi ešte horšie ako leopoldovský Mlyn. Tam to bolo mordovisko. Párali sme perie. Na jednej cele sme boli traja, hoci bola určená pre jedného. Posteľ aj stolička boli zamknuté na stene. Ale len pre jedného. Ostatní dvaja spali na zemi. Kto splnil normu mohol si kúpiť na prílepenie balíčok. Ale tam nebolo možné splniť normu. Tak sme sa dohodli, že na jedného budú robiť ďalší dvaja a potom sa podelíme. Ale keď prišli balíčky, tí čo ich dostali ich dali dohromady a nám sa neušlo nič.

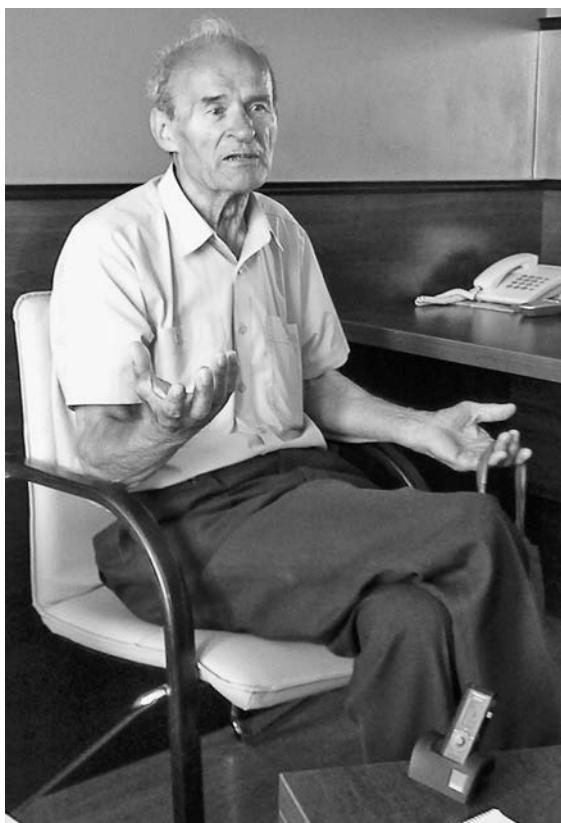
Pamätáte si ešte spoluväzňov?

Akoby nie. Bol tam jeden Čech a druhý bol bratranec Emila Zátópka – Kamil. Všetci sme boli bývalí študenti. Ja som nemal peniaze, Zátopek ich mal dosť. Bol som odkázaný na plnenie normy a keď s nami vybabrali, hladoval som. Jedného dňa ma predvolali k náčelníkovi: číslo 7997 na raport. Tam nevyslovili meno, boli sme len čísla. Prídem k raportu a náčelník hovorí, neopovážte sa niečo hovoriť, lebo dostanete vyšší trest. Pomyslel som si, za čo. A on mi hovorí, dopustili ste sa zločinu proroctva. Odsudzujeme vás na tri týždne korekcie. Tak si to predstavte, vyhľadovaný som bol na kosť a oni ma dali ešte aj do korekcie, kde väzeň dostával polovičnú dávku stravy a každý druhý deň pôst. Nič.

Ako ste to prežili?

Asi po troch hodinách, čo som bol na samotke, som počul krik, ktorý sa blížil k mojej cele. Otvorili sa dvere a v nich taký malý dozorca

s obrovitým. Pýtal sa ma, čím ste boli? Hovorím, študent. To som ešte nevedel, že boli alergickí na študentov. Postavil ma pod okienko a začal ma biť. A ten mohutný sa na to pozeral. Ale ja som nekričal. A keď videl, že som ticho, prikázal mi ľahnúť si na tu pričku, lebo na mňa dobre nedočiahol. No a začal ma biť po päťkách. A bije a bije. Ja som stále nekričal ale potom mi napadlo, že asi by som mal. A keď som začal kričať,

Ing. Karol Ďubek

Foto Eva Zelenayová

prestal. No ale potom. Nohy mi opuchli a v korekcii musel človek stáť. Dozorcovia to prísne sledovali. Na druhý deň, ako mi skončila korekcia, ma zavolali na kontrolu, či budem schopný robiť v bani na uránovú rudu, potrebovali pracovné sily. Bol som vyhľadovaný, mal som 39 kg pri výške 185 cm, trestanecké šaty na mne viseli. Pozerám na lekára, on na mňa, ale podarilo sa, odviekli ma do Jáchymova na tábor Rovnosť.

Z blata do kaluže?

Strava oproti tej na Kladne bola kráľovská. Tým, že nejestvovali nijaké ochranné prostriedky proti žiareniu, dostávali sme mlieko. Fajčiari ho radi vymieňali za cigarety. A to bola

moja záchrana. Lebo keď som prišiel na jáchymovsko, spoluväzni si mysleli, že som tam prišiel zomrieť. Dostal som najľahšiu robotu, čistil som rigoly od nánosov po ťažbe a keď potrebovali rušňovodiča na dopravu vagónikov prihlásil som sa. Mal som niečo odpozorované, ako to robia. Ale vždy som plánoval útek. No namiesto toho dostal som sa znova do korekcie.

Za čo?

Bol som týždenník a mojou povinnosťou v nedeľu večer bolo priniesť a rozdať suchú večeru. Každý dostal podľa toho, ako plnil normu. Mne to prišlo nespravodlivé a rozdelil som všetkým rovnako. Jeden zo spoluväzňov, bolo nás dvadsať na cele, sa išiel sťažovať, že nedostal čo mu patrí, hoci som mu prílepiť. Tak som mu jednu vypálil. No a nasledovala korekcia. Zmysel pre spravodlivosť mi narobil dosť ťažkostí. Neskôr som sa postavil proti sfalšovaniu môjho podpisu pod socialistický záväzok. To ma stálo preradenie na najťažšie práce. Keď preklasifikovali tábory podľa dĺžky trestu pre odsúdených do desať a nad desať rokov, dostal som sa do tábora Svätopluk. Stal som sa vedúcim úseku hĺbenia šacht, čo patrilo tiež k najťažším prácam. Ale po osemhodinovej šichte bolo 24 hodín voľna. Dozorcovia ma nemali radi, asi preto, že ani ja ich a chceli sa ma zbaviť. Raz som pri pozdrave nedal čapicu dole z hlavy, samozrejme putoval som do korekcie a navyše, preradili ma do tábora Rovnosť.

Ako ste psychicky zvládali väzenie?

Ustavične som plánoval útek, no nedarilo sa mi to. Tiež som veril, že nás prídu oslobodiť Američania. Kto duševne zvládal situáciu, ten mohol väzenie prežiť. Inak to bolo veľmi ťažké. Nevedel som, že sestra stále podávala žiadosť o milosť. Zápotocký mi odpustil tri roky a ja som o tom ani nevedel. A odrazu ma volajú podľa čísla, zbaľte si veci. A čo? Idete domov.

Eva Zelenayová

12. snem PV ZPKO v Žiline fotoobjektívom Vlastimila Morávka

Symbolické odovzdanie štafety politických väzňov. Doslova z rúk Antona Malackého (vľavo) preberá funkciu podpredsedu PV ZPKO Rafael Rafaj.

Na delegátov z východu Slovenska sa zvyčajne čaká. Ako inak, meškajú vlaky...

Aj keď Ružomberčania obsadili miesta v poslednom rade, ich činnosť s mládežou je obdivuhodná.

S novým vedením organizácie prichádzajú aj nové očakávania.

Medzi Trnavčanmi chýbal Vojtech Ottmar, skvelý autor spomienok na obdobie totality. Česť jeho pamiatke!

Úsmev na tvárach delegátov prezrádza, že sa 12. snem vydaril.

Hlasovanie...

Martinská vetva politických väzňov.

Omladenie vo funkciách predstavuje i predseda RKK Miroslav Pleceník (vpravo).

Zaujatie pred voľbami...

Príhovor Juraja Vrábla na 12. sneme PV ZPKO

Nemali by sme zabúdať

Som synom politického väzňa, ktorý bol odsúdený na 15 rokov väzenia. Hlboko sa skláňam pred utrpením môjho otca, ako aj pred vami všetkými, ktorí ste milovali pravdu, ponechali ste si svoju tvár, charakter, nezradili ste kresťanské ideály a vďaka vašim hodnotám priniesli ste nám a verím, že aj budúcim generáciám slobodu. Širšie som sa o tom zmienil v príhovore v Hornom Slavkove, pri príležitosti tohtoročného Jáchymovského pekla.

Zákonite s vami trpeli aj rodinní príslušníci. Moja matka počas väzenia môjho otca si v zime nemala čo obliecť. Chodila v hubertuse a gumených čizmách. Ľudia sa báli s ňou prehovoriť. Sama musela zabezpečovať drevo, uhlie, sama kúriť a starať sa o nás, dvoch synov, ktorí sme pri drastickom zatýkaní otca stratili reč.

Raz bola neznámym mužom okradnutá. Brata nemohla dostať do školy. Na kolenách uprosila riaditeľa stavebnej priemyslovky, aby ho zobral. Napokon študoval ako mŕtva duša. Neskôr, keď sa otec po desiatich rokoch vrátil z väzenia, brat tragicky zahynul pri výkone svojho povolania, ktoré nikdy nechcel robiť. Kto vyráta ságu utrpenia rodinných príslušníkov? Vravím to preto, lebo na minulom 11. sneme zaznela myšlienka, aby PV ZPKO ako občianske združenie existovalo iba počas doby života politických väzňov, zúčastnených na odboji alebo odpore proti komunistickému režimu. A ja sa pýtam, kto bude pripomínať vaše utrpenie v budúcnosti, kto sa bude zúčastňovať spomienkových slávností pri tabuliach, ktoré svedčia o vašom mučení, ak nie deti politických väzňov? Samozrejme tí, ktorí neboli členmi komunistickej strany tak, ako je to uvedené v stanovách.

Židia hľadali Eichmanna 15 rokov. Našli ho so zmenenou identitou v Argentíne a ako argentínskeho občana ho uniesli z krajiny, čo bolo neslýchané. Do dnešných čias sa starajú o svoje obete a ich mučiteľov a to je už 70 rokov po vojne. A vy chcete upadnúť do zabudnutia?

Nemali by sme zabúdať na koncentračné tábory

socializmu, v ktorých ste pretrpeli časť svojho života. Ale naopak, máme ich odovzdať budúcim generáciám, aby krivdy, ktoré boli spôsobené za zločineckého režimu, nepadli do zabudnutia, alebo nedaj Bože, aby sa opakovali. Preto navrhujem, aby sa deti politických väzňov dostali do orgánov ZPKO v zmysle stanov a boli nápomocní našej organizácii.

A teraz nejaká pozitívna kritika: Prečo tu nesedí žilinský biskup, nezaslúžite si to? Prečo tu nie je tlač a televízia, prečo nemáme dom politických väzňov, prečo tu nesedia zástupcovia vlády, parlamentu, prezidentskej kancelárie? Ako funguje náš archív? Prečo nie je tu prítomný zástupca ÚPN.

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

■ Na Ministerstvo vnútra bola podaná žiadosť o zaregistrovanie nových stanov PV ZPKO schválených na 12. sneme.

■ Nový predseda organizácie Ján Lištecký Šveda navštívil 26. júna predsedu Správnej rady ÚPN Ondreja Krajňáka, s ktorým prerokoval okruhy možnej spolupráce do budúcnosti (legislatívna činnosť, spomienkové akcie, vyznamenávanie a oceňovanie politických väzňov, záštita nad pamätníkmi, osvetová

a vzdelávacia činnosť). Rokovanie sa nieslo vo vzájomnom porozumení a dohodlo sa, že stretnutia budú pokračovať.

■ Vedenie organizácie sa rozhodlo pripraviť v dňoch 21. až 23. septembra odborný seminár na tému „Politickí väzni v XX. storočí“ v kongresovom centre SAV v Smoleniciach.

■ O ekonomických otázkach a predložení finančného plánu z 23.6.2015 rokovovalo vedenie organizácie 30. júna v Žiline.

■ Na základe finančného plánu spracovaného Annou Fodorovou 23.6.2015 sa ešte tohto roku pripraví a vydá publikácia s pracovným názvom „Pamätníky a pamätné tabule popraveným a dlhodobo väzneným“. Redakciou bol poverený dp. Ján Košiar. Podkladové materiály dodá Anton Malacký a tiež budú vyžiadané od každej regionálnej organizácie na upresnenie.

O nesviatočných oslavách

Kniha, ktorú si predstavíme, vyšla v októbri roku 1944, ako tretí zväzok Knižnice Slovenského rozhlasu. Sú to zozbierané rozhlasové príhovory Konštantína Čulena pod názvom „Pohľady na dnešok“. Už podľa dátumu je zrejmé, že kniha vyšla takrečeno do spoločenského prázdna a málokto o nej vie. Veľavravné je už to, že exemplár, ktorý som „uložil“ v antikvariáte, bol ešte nerozrezaný. No práve preto si ju treba pripomenúť, pretože platí o nej to, čo bolo napísané na záložke: „Kniha má svoj význam štátne-výchovný, dobový a dokumentárny. Zachytáva deje a úkazy, ktoré raz budú presvedčivým dôkazom, ako sme chránili svoj štát, budovali ho a viedli cez ťažké úskalia vojny.“ (Upozorňujem, že pri citovaní zachovávam dobový pravopis.)

Články a knihy Konštantína Čulena sú dodnes obľúbené u tých, ktorí ho poznajú, pretože vždy vedel pomenovať podstatu problému a podať to zrozumiteľným a britkým jazykom, bez propagandistického páťosu. Tak napr. o slovenskej suverenite si nerobil nijaké ilúzie, tak ako aj všetci reálni slovenskí politici. Môžeme sa dočítať, že „malé štáty budú vždy ekonomicky a čiastočne i politicky, závislé do svojich mocných susedov. Česko-Slovensko bolo závislé od Francúzska a Britska“. „Porovnávame terajšie položenie Slovákov s položením pod českým režimom a nemôžeme zatajiť fakt, že pod nemeckou garanciou majú Slováci omnoho väčšiu slobodu ako v bývalej republike pod vládou českou.“ Inde dodáva: „Malý národ musí robiť i veci, ktoré nie sú mu príjemné. Absolútnej suverenity dnes už niet, lebo napr. taká veľmoc, ako je Britská, musí mnohé veci robiť len preto, lebo to vyžaduje jej náhodné spojenectvo s inou veľmocou, napr. s Ruskom alebo Amerikou.“

Čísla nepustia

V knihe nájdeme aj pre Čulena typické čísla, ktoré presvedčivo dokumentujú, ako nehorázne za 1. ČSR Česi okrádali a ponižovali Slovákov. Napr., že na vedúcich miestach medzi 10.000 úradníkmi bolo asi 150 Slovákov. Občas robí malú rekapituláciu a uvádza, že „na Slovensku za päť rokov samostatného štátu nebol nikto popravený ani pre zločin ani pre politiku.“ A hlavne: „Slovenský človek na Slovensku našiel chlieb, ktorý tu vari nikdy v histórii nemal. Slovenský človek dostal sa k postaveniu, k akému sa nikdy v minulosti nedostal.“ A čechoslovákom, ktorí štvli zo zahraničia a hovorili o národnej zrade, lapidárne odpovedal: „Ako možno spáchať zradu na národe a dať mu viac škôl, umožniť jeho reči čo najširšie uplatnenie, dať jeho členom čo najviac chleba?“ A skepticky dodáva: „Týchto ťažko prevychovať, niet ťažšej veci, než z otroka spraviť pána.“

V auguste sa komunisti venujú oslavám tzv. SNP, ktoré by chceli opäť nanútiť celému národu ako za čias svojej najväčšej slávy. Vyberiem z tejto elegickej knižky pár vecí na túto tému. Vari najsmutnejšia a zároveň najvýstižnejšia úvaha celej knihy je „Bez slovenského kríža.“ Zacitujem z jej úvodu: „Istý ružomberský úrad poslal v septembrových

dňoch do Bratislavy list. Úradný spis, aké sú všetky úradné spisy s číslom, vecou a niekoľkými suchými riadkami. A predsa bol tento list mimoriadne zaujímavý, mnoho hovoril, viac vari, ako by som vám ja to mohol za celé hodiny povedať. List sa končil pečatou. A zasa úradná pečať, ako ich poznáte na úradných spisoch, pekná okrúhla s menom úradu. Ale uprostred tejto pečate bola vyrezaná diera, ako by okienko do neznámeho sveta. A tam voľakedy bol slovenský dvojkríž.“

Ked' zmizne zástava...

Čulen potom pripomína, že tento znak bol na revolučnej pečati Štúrovej v roku 1848, na prvých vojenských zástavách, na stanovách Matice slovenskej, že pod týmto znakom sa žiadalo samostatné slovenské okolie, atď... Takže je ihneď vidno, aké ciele má so slovenským národom ten, kto odstraňuje tento znak. A končí tým, že vracali sme sa späť pred rok 1938 a netreba si robiť ilúzie, „keď zmizne slovenská zástava, budú miznúť pomaličky i krajce slovenského chleba, budú miznúť slovenskí ľudia na miestach najnižších i najvyšších. Stratíme silu a moc, nie my, ale cudzí budú rozhodovať o nás bez nás. Preto malé okienko v pečati ružomberského úradného listu je okienko, cez ktoré môžeme vidieť do slovenskej budúcnosti. Je to diera do nášho národného prepahliska.“ A toto „povstanie“ sa ešte aj dnes, pri dostatku všetkých informácií, odváži niekto nazvať ako „slovenské“.

Samozrejme, že nevynechal ani oportunistov, ktorí majú zradu v krvi. „Títo ľudia si vypočítali, že je pol minúty pred koncom vojny a mysleli si, že oni tým, čo vyvolali, získajú si také zásluhy, že všetko to, čo v slovenskom štáte dostali, plukovnícke hodnosti, vysoké miesta, hospodársku moc, arizované podniky, že to všetko si oni udržia. Týchto pánov sme videli písať manifesty, rozdávať zbrane, ale nikto ich nevidel bojovať.“ Uvádza, že Slovákov do tohto hnutia zvädzali tým, že vraj Nemci zabili prezidenta, že nám berú slovenský štát... A v závere úvahy „Falošný vojnový budičiek“ píše: „Už dnes padlo v tomto nezmyselnom boji mnoho tisíc ľudí, už doteraz zhorelo do tla niekoľko dedín a miest, už doteraz sa zničilo za sto miliónov korún verejných budov a stavieb. Kto vzkriesi padlých vašich synov, bratov a otcov? Kto vám ich nahradí, matky sestry, ženy a deti? Pán Paulíny, Rapoš, tí dôstojníci, ktorí ich do toho strhli a oni sa schovali? Veru nie! Kto zaplatí tie milióny a miliardy škody? Nemci, Rusi, Američania, Angličania? Neverte, že by sa taký hlupák našiel. To budeme platiť my! V slovenskom štáte platili ste dane a z daní sa robily železnice, mosty, cesty, rodinné domky, školy a nemocnice. Rástli sme a doháňali sme to, čo sa tu malo 20 rokov robiť a nerobilo sa to preto, lebo „zo slovenského potu – aby som citoval starú Sidorovu vetu – stavaly sa paláce na brehoch Vltavy“.

Pokračovanie na 16. strane

Musíme byť ostražití

Po nástupe komunistickej strany k moci čelila Cirkev brutálnym represáliám. V Zliechove si pri pamätnej tabuli každoročne pripomínajú udalosti z 19. júna 1949, keď počas zásahu totalitnej moci v rámci štátnej katolíckej akcie boli zaistení a odsúdení občania, ktorí si bránili svojho kňaza. Pietnu spomienku zorganizovala 17. júna regionálna pobočka PV ZPKO Ilava – Považská Bystrica v spolupráci s RO PV ZPKO v Trenčíne. Už tradične sa na spomienkovej slávnosti v hojnom počte zúčastňujú obyvatelia Zliechova a členovia regionálnych pobočiek z Trenčína.

Pietna spomienka sa začala sv. omšou v rímskokatolíckom kostole. Program pokračoval pri pamätnej tabuli, na ktorej sú uvedené mená martýrov. Prítomným sa prihovorila predsedníčka RP PV ZPKO v Ilave Hedviga Slivková. Pripomenula, že od štátnej katolíckej akcie už uplynulo 66 rokov. V šesťdesiatich slovenských mestách a obciach sa otvorených vzbúr zúčastnilo asi 25 tisíc ľudí, odsúdených bolo vyše päťsto.

„Keďže jednou z prvoradých úloh komunistov bolo zničiť náboženstvo, predovšetkým katolícke, v týchto mestách a dedinách sa rozpútalo zatýkanie,

Pietna spomienka v Zliechove.

Foto archív

pripomínajúce prenasledovanie kresťanov v starom Ríme“, povedala a zdôraznila, že „je našou povinnosťou nielen z úcty k týmto hrdinom, ale aj z povinnosti k histórii zachovať ich pamiatku“.

Náboženské prenasledovanie sa premietlo do zrušenia všetkých ženských a mužských reholí, pozatvárali takmer všetkých biskupov, množstvo kňazov a zrušili gréckokatolícku cirkev. Pani Slivková pokračovala: „S Božou pomocou sme to prežili. Iste so mnou súhlasíte, že takmer všetci sme veľkú nádej vkladali do spravodlivejšieho usporiadania našej spoločnosti po nežnej revolúcii. No namiesto napredovania vidíme absolútny prepád morálky, znevažovanie rodiny, upieranie práva rodičov vychovávať svoje deti, okrádanie detí o detstvo

pokusmi o zavedenie predčasnej a zvrátenej sexuálnej výchovy do škôlok a škôl. Rodičia, nenechajte si ukradnúť právo kontrolovať, čo sa vašim deťom v škole nanucuje. Musíme byť ostražití, premôcť svoje pohodlie a ľahostajnosť, zúčastňovať sa na voľbách do zastupiteľstiev na všetkých úrovniach riadenia, hlavne parlamentu. S dôverou sa utiekajme k našej Sedembolestnej Matke a ona nám pomôže.“

Účastníci pietnej spomienky položili kvety k pamätnej tabuli, zliechovské ženy zaspievali piesne zo svojho repertoáru a odznela aj báseň politického väzňa Pavla Brodňanského. Spomienku ukončili modlitbou za zomrelých zliechovských martýrov, pod vedením miestneho farára.

(hs)

0 nesviatočných oslavách

Dokončenie z 15. strany

Barbarská solidarita

A tí, ktorí nedávno znemožňovali spravodlivú investičnú činnosť na Slovensku, tí dnes dali povel k rúcaniu, k ničeniu toho, čo sme si bez nich vybudovali, a našli žiaľbohu Slovákov, ktorí im v tom pomáhajú. Roky a roky budeme platiť, kým si vybudujeme to, čo títo ľudia zničili. O to, čo dnes na Slovensku zhorí, čo sa dnes na Slovensku zničí, o to je chudobnejší len slovenský a nie nemecký národ.“

V záverečnej časti knihy sa venuje aj londýnskej protislovenskej propagande a vecne ukazuje celú až živočíšnu nenávisť českých šovinistov veľmi výstižnými príkladmi. Za príznačné považuje napr. to, že keď sa v Londýne dozvedeli, že sa chystá séria kníh o tom, ako sa budovalo Slovensko, ktorá má štatisticky zachytiť a porovnať, ako šiel náš život v časoch

maďarských, českých a slovenských, rozdráždilo to českých nacistov (lebo inak sa ich ani nedá nazvať) do nepríčetnosti. Snažili sa obhajovať Československo, no „keď napokon cítia, ako táto obhajoba kulhá, začínajú sa vyhrážať smrťou každému, kto na tieto veci upozorňuje. Myslia si, že takto umlčia pravdu.“ Medzi viacerými usvedčeniami z ich najtypickejších lží si môžeme napríklad prečítať: „Ako sa vysvetlí, že v r. 1937-38 bolo na Slovensku vyše 3000 nezamestnaných profesorov, učiteľov, inžinierov a stredoškôľakov? Tí všetci boli neschopní? Nuž potom české školy boli mizerné, keď chrlili také množstvo neschopnej inteligencie.“

Veľmi smutná úvaha je aj záverečná, na počesť poslanca Františka Slameňa, pôvodom robotníka, ktorého partizáni nezmyselne zavraždili. Z tej nebudem citovať, tú si treba prečítať celú. Tak ako túto skutočne vynikajúcu knižičku, o ktorej málokto vie.

Ján Litecký Šveda

Stret civilizácií

V novembri pamätného roku 1989 som mal tú česť sa v Ríme zoznámiť a spriatelíť s významným politickým väzňom, Mons. Viktorom Trstenským (1908-2006). Do konca presne 17. novembra sme boli spolu na súkromnej sv. omši u pápeža Jána Pavla II. Viktor Trstenský mi vtedy povedal, čo som nečakal, ani veľmi neveril: **„Ja som už starý, ale ty ešte zažiješ otvorený konflikt kresťanstva a islamu.“** Bol prorok, je to tu.

Keď Samuel Huntington (1927 – 2008) v roku 1993 vydal svoju knihu *Stret civilizácií*, tiež to mnohí považovali za prehnané. Kniha vyšla v Prahe až v roku 2001 a u nás vôbec nie. Huntington prišiel s hypotézou, „že hlavný zdroj konfliktu v tomto novom svete nebude ideologický či ekonomický. Obrovské rozdiely v ľudstve a dominujúce zdroje konfliktov budú kultúrne. Národné štáty síce ostanú najsilnejšími aktérmi vo svetovom dianí, ale hlavné konflikty v globálnej politike sa budú odohrávať medzi národmi a skupinami z rôznych civilizácií. Stret civilizácií bude vládnuť svetovej politike. Zlomové línie medzi civilizáciami budú vojenskými frontami budúcnosti.“

Knihy *Síla rozumu* a *Apokalypsa* z roku 2004 z pera talianskej novinárky Oriany Fallaciovej (1929-2006) na tému hrozivého šírenia islamu do Európy boli preložené a vydané vo viacerých krajinách, aj keď v našich končinách nie sú v známe.

Keď pápež Benedikt XVI. v roku 2006 v Regensburgu citoval dialóg byzantského cisára Manuela II. Palaelóga z roku 1391 s učeným Peržanom o kresťanstve a islame, o vzťahu medzi „tromi zákonmi“- Starým a Novým zákonom Biblie a Koránom, a nevyhol sa ani podstatnej otázke o vzťahu medzi náboženstvom a násilím a presne zacitoval: „Ukáž mi, čo nové priniesol Mohammed a nájdeš iba zlé a nehumánne veci, ako napríklad to, že ti predpísal, aby si vieru, ktorú ti hlásal, šíril mečom...“ Tieto slová Benedikta XVI. obleteli celý svet a mnoho islamských krajín ostro protestovalo.

Žiaľ, dnes sme v situácii, že všetci títo proroci, ktorí na základe ostrých konfliktov minulosti videli čo nás čaká v budúcnosti. Neprešlo ani tak veľa rokov a máme to tu. Už veľmi blízko.

Keď sa Slovenská republika stala členom Európskej únie, dostali sme za úlohu urobiť riadnu hranicu na východe s Ukrajinou. Prečo napríklad Taliani necitli potrebu chrániť svoje dedičstvo spoločného európskeho domu z juhu? Radšej prišli v sobotu 27. júna 2015 v stotisícovom zástupe do ulíc v Miláne, aby demonštrovali za práva homosexuálov na „manželstvo“... Zdá sa, že ich to až tak veľmi netrápi, že migranti z Afriky spia a bývajú na neďalekej hlavnej železničnej stanici. Asi majú nádej, že všetky štáty EÚ sa o nich s nimi podelia. My sme zatiaľ dopadli lepšie. Aj keď Vláda SR prijala stratégiu rodovej rovnosti, tohto roku sa *gay pride* v Bratislave nekoná. *Pride* po

Ilustračné foto: (a)

anglicky znamená pýcha – prvý zo siedmich hlavných hriechov.

V Európe sme všetci zaspali na vavrínoch blahobytu a ilúzie, že všetko je v najlepšom poriadku? Médiá celého sveta denne prinášajú správy, že teroristi nemajú nič spoločné s islamom, lebo islam je „náboženstvo mieru“. Časté masakry vykonané v mene Alaha a tvrdé uplatňovanie Koránu, nám žiaľ hovoria presný opak.

„Kresťanské obete genocídy, spáchanej islamským terorizmom mali krvavú Veľkú noc. Na svojej vlastnej koži zažili realitu Ježiša Krista, ktorý zomrel na kríži, ale dnes nemohli osláviť jeho zmŕtvychvstanie. Iba v plači mohli spomínať na svoje deti, ktoré boli nemilosrdne zmasakrované vojakmi - lojálnymi k Alahovi len preto, že boli kresťania... Niektorí boli „len“ štátí, pričom viacerí boli nútení telefonicky oznámiť svojej rodine vlastnú popravu“ – napísal Magdi Cristiano Allam, moslim narodený v Káhire, ktorého na Bielu sobotu 2008 v Bazilike sv. Petra pokrstil pápež Benedikt XVI.

V Taliansku a Grécku je situácia hrozivá a blíži sa aj k nám. Ostáva nám len nádej, že platí ešte účet, ktorý za nás zaplatili naši predkovia v bitke pri Viedni 12. septembra 1683 i všetci naši politickí väzni v 20 storočí. Zomreli a trpeli za Boha a národ a preto veríme, že s modlitbou a vierou prežijeme aj tieto ťažké a zložité časy. S Božou pomocou a pod ochranou Panny Márie.

Ján Košiar
duchovný PV ZPKO

Ked' sa za slobodu umieralo

Tragický príbeh Augustína Hlavatého, rodáka z Medzibrodia nad Oravou, si 7. júna pripomenuli politickí väzni komunistického režimu.

Hlavatý sa narodil 16. júla 1925 v rodine železničiar. V maturitnom ročníku v roku 1946 sa prihlásil na štúdium architektúry na Vyskej škole technickej v Bratislave. Podvedome však cítil, že po roku 1945 sa bude sloboda človeka obmedzovať a po vojne sa bez váhania postavil na stranu demokracie, humanizmu, kresťanstva a rešpektovania základných ľudských práv. Mal rád ľudí, česťnosť, spravodlivosť a pravdu. Pred voľbami v roku 1946 sa mimoriadne angažoval v prospech demokracie a slobody. Na schôdzach, besedách, všade na verejnosti obhajoval len takú budúcnosť slovenského národa, ktorá je založená na objektívnej pravde, spravodlivosti, cti a slobode. Keďže bol vynikajúci výtvarník, sám zhotovoval volebné letáky a v nočných hodinách ich roznášal po dedine. Dva dni pred voľbami, 24. mája 1946 okolo polnoci, pri roznášaní a nalepovaní letákov za demokratické práva bol Hlavatý zavraždený. Vrah

Spomínali v Medzibrodí nad Oravou.

Foto archív

strielal presne a zákerne rovno do srdca. Gulku náboja dokonca pilníkom sploštil, aby vytrhla časť srdca. Augustín Hlavatý mal 21 rokov, jeho vraha usvedčili a priznal sa k vražde. Z politických dôvodov a z pomsty. Po roku 1948 bol z väzby prepustený a dodnes sa rodine Augustína Hlavatého nikto neospravedlnil.

Politickí väzni iniciovali inštalovanie pamätnej tabule na budove bývalej školy v Medzibrodí nad Oravou pri príležitosti 50. výročia od smrti Hlavatého. Odvtedy si každoročne pripomínajú tento zločin, vôbec nie ojedinelý po nástupe komunizmu v našom štáte.

(red)

Ked' hriechom bola láska

Medzi ocenenými osobnosťami ďakovným listom Ústavu pamäti národa bola aj **Alžbeta Bileková**. Dokument si prevzala 28. mája v Poprade z rúk predsedu SR ÚPN Ondreja Krajňáka. Pani Bileková sa narodila v Jablonove pri Levoči 6. októbra 1937. Je neterou Jána Hutyrú, bývalého provinciálneho predstaveného radu Lazaristov a tiež niekdajšieho riaditeľa rehole Dcéry kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paula. V akcii K bol internovaný a následne odsúdený na 10 rokov väzenia. Alžbeta zabezpečovala spojenie medzi pátrom a rehoľou, za čo ju odsúdili na rok väzenia. Dva mesiace bola zavretá na samotke a zvyšok trestu si odpýkala v ženskej väznici v Pardubiciach. V organizácii politických väzňov aktívne pracuje od marca 1990.

(zl)

S pištoľou na uchu...

Národovec Viliam Barényi vlni oslávil polokruhľe jubileum 85 rokov. Po vojne žil v Prešove, ale najdlhšie v Košiciach, kde ostal podnes.

Už od raného detstva patrila medzi veľmi agilných Slovákov-národovcov. Ako príslušník Hlinkovej mládeže sa spolu s ďalšími kamarátmi angažoval za slovenskú štátnu samostatnosť aj v tom najnebezpečnejšom čase, po obsadení Slovenska Červenou armádou a obnove ČSR v roku 1945. V tomto období sa podobná politická činnosť kruto trestala, nielen väzením, bitkou či týraním zo strany nových (neraz samozvaných) orgánov obnovených čsl. štátnej moci, ale i odvliekaním do sovietskych gulagov. Tam za ňu nejeďen Slovák zaplatil tú najvyššiu daň.

Viliam Barényi mal viac šťastia. Hoci ho jednotky NKVD odvliekli, po polročnom pobyte v jednom zo zberných táborov na území ZSSR sa však vyhol zaradeniu do gulagu a sovietske orgány ho vrátili do rodnej krajiny. Svoje tu zohralo nielen veľké úsilie rodiny a známych, ale pravdepodobne i nízky vek „páchatelov“.

Poznamenajme, že podobných prípadov odhodlania udržať si Slovenskú republiku, bolo na konci vojny nemálo. Žiaľ, dnešná, druhá Slovenská republika a jej predstavitelia akoby si nechceli uvedomiť, že práve vďaka takýmto hrdinom – národovcom sa v krajine nepriaznivých domácich pomeroch po roku 1945 udržala myšlienka slovenskej štátnosti, ktorá sa mohla naplniť po zmene medzinárodných pomerov v roku 1989. Aby tieto činy neupadli do úplného zabudnutia, môže prispieť aj krátky rozhovor s pánom Barényim. A dodajme, že heslo niekoľkých generácií slovenských bojovníkov – „Cudzie nechceme, svoje si nedáme“, nebolo azda nikdy tak aktuálne, ako práve dnes...

Spomínajte...

Som rodákom z Likavky. Prečo?... Môj otec slúžil u štátnych lesov. Vtedy, za prvej ČSR, boli v štátnych službách na Slovensku väčšinou Česi. No a na otcovom pôsobisku ktosi z nich

povedal, že na jednom mieste nemôžu byť dvaja Slováci, tak otca šupli do Ľubochnianskej doliny. Na jeho miesto prišiel Čech, obuvník... V roku 1943 šiel otec do penzie a usadil sa v Spišskom Podhradí, tak sme tam potom žili celá rodina. Bolo nás doma 6 detí. Mama bola domácou.

Kedy a prečo Vás zatkli?

Zatkli ma československí milicionári v Spišskom Podhradí 13. marca 1945 v noci na 14. marca pri lepení plagátov k 6. výročiu vyhlásenia Slovenského štátu. Bola to budova neďaleko železničnej stanice, pri hlavnej ceste, na ktorú sme nalepili plagáty s heslami ako „Nech žije prezident Tiso!“, Slováci, chcete byť zas otrokmi Beneša?“ a pod. Tiež heslo „Smrť komunizmu“, ktoré nám neskôr veľmi priťažilo. Boli sme tam štyria kamaráti zo Spišského Podhradia.

To vás niekto vyslal lepiť tie plagáty?

Nie, išli sme sami od seba. Ja som namaľoval také šablóny – za dr. Tisu, proti Benešovi... Bolo to už po prechode frontu, ten bol vtedy už v Liptovskom Svätom Mikuláši. No a keď sme ich vylepovali, naproti stál jeden milicionár, ktorý fajčil a nás sledoval. Nepoznal som ho osobne. Ani sme si vtedy neuvedomili to riziko. O chvíľu dovedol aj ďalších, zatkli nás a odovzdali soviетom, NKVD. Noc sme strávili v podzemí budovy dnešného mestského úradu.

Potom vás odvliekli do ZSSR?

NKVD-isti nás sústredili v Levoči, v sedrii, v krajskej väznici nad hlavnou cestou. Mňa brali ako šéfa protištátnej skupiny, lebo som mal na sebe uniformu Hlinkovej mládeže. Vypočúvali nás po nociach. Len po nociach, lebo cez deň sme boli zavretí v cele. Cela bola prepchatá, doslova. Jeden človek sa tam nemohol ani obrátiť, to sa museli obrátiť všetci na povel. Vypočúval nás jeden kapitán NKVD. S priloženou pištoľou na uchu sa ma – ale aj mojich kamarátov – pypytoval, kto nás na to naviedol. Lebo on si myslel, že to niekto riadil, hádam nejaká protištátna, podzemná organizácia... Ale nič také

nebolo, my sme to robili sami od seba. Tak som hovoril, že reku ja sa nemám k čomu priznať. Bolo mi už jedno, či ma zastrelí alebo nie, nemal som skutočne čo povedať. Ale teda môžem povedať, že som precítil, čo zažíva človek, ktorý ide na smrť... Zavretý v samotke, výsluchy a pištoľ na uchu...

No a odtiaľ nás lfrovali do ZSSR. Boli sme tam asi pol roka. Potom nás vrátili, prepustili, ale zas postavili pred okresný súd v Levoči. Predsedom tam bol Karel Bedrna. Ten nás súdil – a aj odsúdil. Všetci štyria sme dostali po pol roku za protištátnu činnosť.

Čo bolo potom?

Vo väzení sme museli chodiť do práce, po stavbách. Po prepustení na slobodu som si podal žiadosť na priemyslovku (drevársku) v Spišskej Novej Vsi. Aj som ju v roku 1949 ukončil. V septembri 1950 ma povolali na vojenčinu. Našťastie, politruk (zástupca veliteľa pre veci politické) tam bol jeden bývalý spolužiak, nadporučík Majerčák. Ten ma držal, nevŕšil sa na mne. Dva a pol roka som bol na vojenčine. Často sme chodievali aj na odmínovacie práce. Potom som robil v Písku.

Mali ste v neskorších zamestnaniach kvôli tomu väzeniu nepríjemnosti?

Robil som v Pozemných stavbách v Košiciach a mal som zlý kádrový posudok, skrátka, vlieklo sa to so mnou.

Spomínali ste, že ste boli členom Hlinkovej mládeže – bolo tam členstvo povinné?

Nie, HM nebola povinná, bola dobrovoľná. Ja som tam bol dobrovoľne. Aj uniformu som si kúpil. Zúčastnil som sa aj na kurze vodcov čiat a družín v Trnave. Organizovali to starší žiaci v internáte, tí nám aj prednášali. (Mám aj jednu fotku.) Spišské Podhradie bolo čisto za Tisu, za Slovenský štát. Ja si pamätám, že aj lesní robotníci vtedy počúvali v rozhlase o vyhlásení Slovenského štátu a boli nadšení. Aj my mladí sme boli presvedčení hlinkovci. Slovenský štát sme hodnotili len pozitívne.

Zaznamenal **Martin Lacko**
historik

Koniec jednej ilúzie

Pred 47 rokmi, v noci z 20. na 21. augusta 1968 prekročili vojská piatich štátov Varšavskej zmluvy (Sovietskeho zväzu, Maďarska, Poľska, Bulharska a Nemeckej demokratickej republiky) hranice vtedajšej Československej socialistickej republiky. Príchod sovietskych tankov – ako najzreteľnejšieho a všadeprítomného prejavu okupačného aktu – znamenal koniec krátko euforického pocitu slobody, ktorý Slováci a Česi zažívali počas obdobia známeho ako pražská či československá jar. Zároveň znamenal začiatok „dočasného“ pobytu sovietskej armády na našom území trvajúceho napokon viac než dvadsať nasledujúcich rokov.

Hoci podhubie pre proces uvoľnenia sa v Československu vytváralo počas dlhšieho obdobia, jeho nástup v prvých mesiacoch roku 1968 bol rýchly a dynamický. V januári 1968 padol neoblúbený dlhoročný vodca Komunistickej strany Československa Antonín Novotný a novým šéfom strany sa stal 46-ročný Alexander Dubček. Hoci ho sotva možno považovať za dominantného iniciátora spoločenských premien, stal sa ich hlavnou tvárou a stelesnením.

Spolu s ním zostanú s československou jarou navždy spojené ďalšie osobnosti, ako boli nový prezident Ludvík Svoboda, predseda vlády Oldřich Černík či predseda parlamentu Josef Smrkovský.

Demokratizačné úsilie zasiahlo nielen fungovanie vládnucej strany, ale prejavilo sa v živote celej spoločnosti. Uvoľnenie zovretia cenzúry umožnilo nielen slobodnejšie sa vyjadrovať, ale aj získať pravdivé informácie. Oživila sa činnosť malých strán, ktoré už nechceli byť len príveskom komunistov v Národnom fronte. Dlho umlčované cirkvi sa znovu hlásili o svoje miesto v spoločnosti. Ožívať začal zdemcmovaný spolkový život vrátane najrešpektovanejšieho slovenského spolku – Matice slovenskej. Uvoľnenie otvorilo aj dlhodobu umlčovanú diskusiu o rovnoprávnejšom postavení Slovenska v štáte. Tá napokon vyústila do federalizácie, hoci realizovanej už v neprajnej chvíli počas prebiehajúcej okupácie.

Netreba zabúdať, že s pražskou jarou je spojené aj úsilie odčiniť aspoň čiastočne krivdy spáchané na politických väznoch. Otvorila sa cesta k rehabilitácii niektorých z nich.

Zároveň v tomto čase vznikla aj prvá organizácia združujúca osoby perzekvované v minulosti komunistickým režimom. Pod názvom Slovenská organizácia na ochranu ľudských práv vznikla v apríli 1968 ako slovenský ekvivalent k českej organizácii K 231. Kľúčovou osobnosťou pri zrode SONOĽP bol Emil Vidra.

Zmeny, ktoré sa v priebehu niekoľkých mesiacov roku 1968 udiali, neprekročili rámec socialistického smerovania štátu a nenarúšali začlenenie Československa do bloku štátov Varšavskej zmluvy. Predsa však vytvorili situáciu, keď uprostred studenej vojny, nemilosrdne rozdeľujúcej železnou oponou svet na dva nepriateľské tábory, sa vo vnútri komunistického zoskupenia, kontrolovaného Sovietskym

ilustračné foto. (a)

zväzom, uberal vývoj v jednej z krajín zreteľne odlišným smerom ako v ostatných.

Než sa naplnili tie najpesimistickejšie očakávania, prichádzali viaceré varovné signály.

Keď sa v marci 1968 stretli vo východonemeckých Drážďanoch lídri komunistických štátov, vyslovili napomenutie československým komunistom. Slová o nebezpečenstve „kontrarevolúcie“ rezonovali čoraz viac. Niečo naznačovali aj zvláštne vojenské cvičenia sovietskych vojakov v satelitných štátoch neďaleko československých hraníc, či už to bolo v NDR alebo v Poľsku. S príchodom leta nadobúdala vývoj čoraz dramatickejšie znaky. Na prelome júla a augusta prišiel do Československa špeciálnym vlakom sám Brežnev a rokoval s Dubčekom v Čiernej nad Tisou na československo-sovietskych hraniciach. Podrobil ho ostrej kritike.

Neprešli ani tri týždne a Československo sa stalo okupovanou krajinou. Šesťtisíc tankov a tristitisíc vojakov s poslaním „brániť socializmus proti kontrarevolúcii“ zaplavilo celú krajinu. Na Slovensku si tento neočakávaný zásah, proti ktorému neexistovala žiadna účinná obrana, vyžiadala vyše dvadsať ľudských obetí. Politické dôsledky nenechali na seba dlho čakať. Už päť dní po okupácii podpísali československí predstavitelia (vrátane Dubčeka), ktorí boli v rámci okupačného zásahu zatknutí a internovaní v Sovietskom zväze, tzv. moskovský protokol. Ním odsúhlasili intervenciu a symbolicky položili základy pre éru známu ako normalizácia.

Okupácia roku 1968 vyvolala vo verejnosti nielen bezprostredný šok a zdesenie, ale aj traumy, ktorá vďaka dôsledkom tohto vývoja pretrvala desaťročia a nezvratne poznačila celú spoločnosť. Predstava o možnosti vytvoriť „socializmus s ľudskou tvárou“ definitívne padla.

Udalosti augusta 1968 priniesli aj tým Slovákom a Čechom, ktorí sa tejto ilúzii vtedy oddali, vytriezvenie a pochopenie skutočnosti, že režim založený na komunistickej ideológii nemôže mať s ľudskosťou nič spoločné.

Ivan A. Petránský, PhD.
historik

Krutá daň za stávkku

Dušan Gregor sa narodil 22. februára 1932 v Čadci v rodine robotníka. Pochádzal z ôsmich detí. Život mal dosť ťažký, lebo iba otec bol zamestnaný. V roku 1948 sa vyučil za obchodníka a po mesačnom zamestnaní vo Veľkodistribučnom podniku v Čadci mu prikázali ísť pracovať na stavbu továrne „Jappa“ v Čadci.

Gregor túžil po vzdelaní a poznaní sveta. A tak, keď ho dávali na stavbu Jappy, prijal miesto plavčíka v Československej plavbe dunajskej v Bratislave. Keby boli jeho rodičia zámožnejší, mohol sa prihlásiť aj do niektorej školy v Čadci, ale takto sa musel živiť sám.

Po skončení piatich semestrov v juhoslovanskom prístave Bezdane, kde bol so svojimi spolupracovníkmi, medzi rečou padla i takáto stávka: či niekde nie sú sovietske vojská či iné vojská vo väčšom zoskupení. Keďže sa nikdy nezaujímal o to, kde sú a aké majú zbrane a výzbroj, nevedel odpovedať. Ale o tejto

stávke porozprával svojmu spolužiakovi Metodovi Trgovi, ktorý to ohlásil Štátnej bezpečnosti v Bratislave.

Boli štyri hodiny ráno 16. novembra 1951, keď ho ŠtB zaistila. Spal a keď ho začali mlátiť, bránil sa. Možno raz či dva razy udel aj on a to nemal robiť. Zbili ho do bezvedomia a prebral sa až v cele o rozmeroch 2,5 x 1,6 m. Že je to cela zistil podľa železných dverí, na ktorých bolo okienko a na dverách kľučka. Nevedel, čo má robiť.

No prišiel uniformovaný eštebák, mlátil ho pelendrekom a odišiel s vyhrážkou, že ak bude kričať, príde zas...

Vtedy preplakal asi tri dni, keď sa konečne cela otvorila a dali mu šálku kávy a chlieb.

S pažravosťou, akú predtým nepoznal, všetko zjedol.

Len potom začal intenzívne rozmýšľať, prečo ho zavreli. Spytoval si svedomie, čoho sa dopustil, prečo s ním tak kruto zaobchádzajú. Nevedel, čo všetko

ho ešte čaká. Dovtedajší priebeh jeho zaistenia, ktorý považoval za strašný, bol naplnený slzami a modlitbami. Pár dní pred Vianocami zaštrkotali kľúče a cela sa otvorila. Bez bitky ho poučili, že keď sa otvoria dvere cely, musí stáť pri odľahlej stene chrbtom k dverám. Nasadili mu „okuliare“ (zváračské, vnútri polepené hrubým sklom) a viedli ho, bohvie kam. Cestou mu preletelo mysľou veľa hrôzostrašných nápadov a trasúc sa ako osika sa konečne zatvorili dvere a počul, že si môže dať „okuliare“ dolu.

Podľa písacieho stroja videl, že sa ocitol v akejsi kancelárii. Pred ním stál eštebák. Smejúc sa mu povedal: „Tak už ťa máme, už si došpiónoval!“ Potom sa ho niečo opýtal po maďarsky a udel ho tak, že odpadol...(Vedel, čo mu povedal, pretože po dva a pol roku plaviac sa po balkánskych štátoch naučil sa obstojne po nemecky, maďarsky, srbsky, rumunsky, bulharsky a aj po rusky.)

Pokračovanie na 22. strane

Myslím, teda čítam

Vydáva Rada KBS pre vedu, vzdelanie a kultúru

**časopis v PDF formáte,
časopis moderného kresťana**

Viac na www.prikryl.sk/vox/

**Ročné predplatné: 10 eur
Objednávky: vox.zdruzenie@gmail.com**

Krutá daň za stávkku

Dokončenie z 21. strany

Kopancami ho prebral a asi preto, že stále padal na zem, zviazal mu ruky do zadu remeňom, ktorý bol upevnený na oceľové lanko a druhý koniec upevnil na vyčnievajúcich kolieskach v stene. Takto visiac za ruky dozadu sa nohami dotýkal brucha a prstami nôh zeme.

Keď ho vytiahol na škripec, ruky držali celú váhu tela. No asi po hodine ruky predsa povolili a mohol stáť na celých chodidlách. Toto ale bolo až po hodine. Predtým, ako ho vytiahol, donekonečna opakoval otázku, akú robil protištátnu činnosť, o akej vie, že by ju robili iní. Po márnom slovnom boji - tvrdil popravde, že nič nespravil, musel začať rozprávať o všetkom, čo kde videl, zažil, robil i myslel si. Keď prestal hovoriť, vyšetrovateľ

vstal od písacieho stola počastoval ho zachuchami a kopancami do brucha a lona. Rýchlo pochopil, že keď rozpráva, tak ho nebijú... Teda rozprával a aby nebol bitý, začal si vymýšľať. Rozprával príbehy, ktoré len počul, ktoré neboli jeho a z nich spravil svoje zážitky. Bol celý dorážaný, strašne sa bál bitky, veď mal 19 rokov.

Od toľkých úderov sa mu pustila krv z nosa, uší a hlava sa mu akosi zväčšila. Nevedel, že mu puchne...

Po prvom dni vyšetrovania podpisoval štyri strany vyšetrovacieho protokolu. Ale ako! Svojou rukou bolo treba napísať: čítal, schválil, podpísal. Boli asi štyri hodiny popoludní, keď zazvonil jeho referent. Nasadili mu „okuliare“ a zaviedli späť do cely. Do tej cely, ktorú tak z hĺbky duše nenávidel. Po vyšetrovaní sa pre neho

stala krásnym miestom odpočinku, keďže dostával obed aj večeru. V cele musel odovzdať všetky šaty a veci, vyzliecť sa do naha a dostať cvilingovú blúzu a nohavice. V tomto oblečení bol až do súdneho pojednávania. Jeho šaty a osobné veci, kufre a celé jeho „zaopatrenie“ už nikdy viac nevidel. Zobrala ich ŠtB. To sa dozvedel až po svojej rehabilitácii...

Štátny súd ho odsúdil na 8 rokov odňatia slobody nepodmienečne.

Príbeh politického väzňa Dušana Gregora, z ktorého je úryvok, spracovali žiaci 9. triedy ZŠ sv. Andreja a Benedikta v Skalitom Barbora Bosáková, Kristína Lucáková, Matej Laš, pod vedením Mgr. Márie Padyšákovskej

STALO SA

■ **29. júna – 3. júla 1995** na pozvanie Biskupskej konferencie Slovenska, prezidenta SR a predsedu vlády SR pápež Ján Pavol II. vykonal päťdňovú pastoračnú návštevu v Slovenskej republike. Navštívil Bratislavu, Nitru, Šaštín, Košice, Prešov, Levoču a Vysoké Tatry.

■ **1. júla 1947** sa na tradičnej púti na Mariánskej hore v Levoči, tentoraz s mnohými krížmi zúčastnilo vyše 130 000 veriacich. Bola to dovtedy najväčšia púť v dejinách Levoče. Táto púť sa stala každoročnou manifestáciou viery a nepriameho protestu proti bezbožnému režimu.

■ **3. júla 1945** SNR vydala nariadenie o prepúšťaní osôb štátne nespohľadlivých zo súkromných služieb.

■ **3. – 4. júla 1945** bolo z katolíckeho univerzitného internátu Svoradov v Bratislave uväznených 64 študentov.

■ **7. júla 1946** vedenie Benešovej Národnosocialistickej strany vypracovalo tajný dokument – Memorandum o Slovensku, v ktorom dopodrobna rozviedlo plány na duchovnú a mocenskú asimiláciu a etnicko-politickú likvidáciu slovenského národa.

■ **11. júla 1951** schválilo Národné zhromaždenie zákon o ochrane štátnych hraníc. Na tomto základe pohraničná polícia mohla strieľať do občanov, ktorí sa pokúšali odísť za hranice štátu.

■ **14. júla 1949** Štátny súd v Bratislave na základe obžaloby prokurátora Ondreja Ujhelyiho zo dňa 22. mája 1949 odsúdil 6 mladých Slovákov členov Bielej légie, ktorej cieľom bolo obnovenie slovenskej štátnosti. Augustín Lednický ako vedúci skupiny bol odsúdený na trest smrti a potom bol aj popravený. Na doživotné väzenie boli odsúdení dvojaja 21-roční Milan Michal Biššo a Štefan Erlach; Anton Petrek dostal 25 rokov a Ján Ganišin 15 rokov väzenia. (Pri novom súdnom konaní na Krajskom súde v Banskej Bystrici 6. septembra 1990 boli rozsudky zrušené a všetkých uznali za nevinných.)

■ **14. júla 1950** vládnym nariadením č. 112/1950 komunistická vláda zrušila všetky diecézne semináre (cirkevné školy pre prípravu na kňazstvo) aj rehoľné vysoké školy bohoslovca a zriadila na Slovensku jedinú bohosloveckú vysokú školu, ktorú nazvala Rímsko-katolícka cyrilometodská (sic!) bohoslovecká fakulta v Bratislave. Dozor nad touto fakultou zverili Štátnemu úradu pre cirkevné veci.

■ **17. júla 1960** zomrel vo väzení v Leopoldove utrýnaný gréckokatolícky prešovský biskup Pavol Peter Gajdič. Pápež Ján Pavol II. ho v roku 2001 vyhlásil za blahoslaveného mučeníka, ktorý podstúpil smrť za svoju vieru.

■ **17. júla 1992** SNR schválila Deklaráciu o zvrchovanosti Slovenskej republiky ako základný dokument suverénosti štátu slovenského národa.

■ **20. júla 1950** Štátna bezpečnosť začala deportovať aj diecéznych kňazov do koncentračného tábora v Mučienkoch.

■ **21. júla 1948** bola zákonom č. 213/1948 zlegalizovaná protiprávna činnosť Akčných výborov. Jej výsledkom bolo medzi iným prepustenie 28 000 občanov zo štátnych a verejných služieb, vylúčenie z vysokých škôl asi 7 000 študentov a nepriamo aj začiatok mohutnej emigračnej vlny.

■ **28. júla 1914** Rakúsko-Uhorsko vypovedalo vojnu Srbsku. To bol začiatok prvej svetovej vojny.

■ **31. júla 1914** cisár František Jozef I. vyhlásil všeobecnú mobilizáciu. Podľa odhadov sa postupne zúčastnilo na vojnových operáciách asi 400 000 Slovákov.

■ **4. augusta 1965** zomrel spišský biskup Ján Vojtaššák v nemocnici v Ríčanoch pri Prahe.

■ **12. augusta 1919** na zhromaždení v Žarnovici Andrej Hlinka predstavil text Pittsburskej dohody.

■ **13. – 15. augusta 1933** sa v Nitre konali veľké Pribinove

slávnosti na predpokladané 1100. výročie posvätenia prvého kostola na Slovensku, ktorý dal postaviť knieža Pribina.

K zhromaždených desaťtisícom veriacich prehovoril z tribúny Andrej Hlinka, ktorý slávnostne vyhlásil: „Slováci už na úsvite dejín Slovanov mali svojho vládu Pribinu. Boli sme teda už vtedy národom slobodným, samobytným, svojráznym, národom kresťanskej a slovenskej kultúry. Kým iné národy slovanské v tých časoch nedospeli ešte k dostatočnej kresťanskej vzdelanosti, my, Slováci, žili sme už ako národ kresťanský a slobodný.“

■ **20. – 21. augusta 1968** vojská piatich komunistických štátov Varšavskej zmluvy bez vypovedania vojny vtrhli v noci do Československa, obsadili jeho územie a zmocnili sa kontroly štátu.

■ **22. augusta 1936** maďarský ríšsky správca Miklós Horthy počas svojho stretnutia s kancelárom Nemeckej ríše Adolfom Hitlerom zdôraznil, že „predovšetkým treba zničiť Československo (...) Verím, že naša nádej nie je neopodstatnená a že v prípade spomenutého úroku v krátkom čase obsadíme celé územie Horného Uhorska.“

■ **23. augusta 1945** SNR vydala nariadenie č. 105/1945 o zriadení pracovných táborov pre osoby odsúdené na základe retribučného súdnictva.

■ **29. – 31. augusta 1950** komunistický režim realizoval tzv. Akciu R, ktorá znamenala násilnú deportáciu veľkej časti rehoľných sestier zo 137 slovenských kláštorov do 16 koncentračných táborov.

■ **30. august a 1944** prezident SR Jozef Tiso vo svojom rozhlasovom prejave zdôraznil, že „slovenská štátna samostatnosť sa zrodila z nepopierateľného prirodzeného práva slovenského národa na vlastný život“.

■ **31. augusta 1944** vojenské vedenie povstalcov v Banskej Bystrici žiadalo Československé ministerstvo národnej obrany v Londýne o bombardovanie Bratislavy.

■ **Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 13.00 hod. Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovoľujú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.**

(r)

PRIPOMÍNAME SI

Významného životného jubilea 65 rokov sa 3. júna dožil Vojtech BEDNÁR z Trstenej. S oneskorením ale úprimne blahoželáme.

V júli a auguste si pripomínáme významné životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

Júl

40 rokov

Jendralová Viera, Spišský Štvrtok 5.7.1975

45 rokov

Lacek Martin, Pata 29.7.1970

50 rokov

Drábeková Zuzana, Nitra 27.7.1965

55 rokov

Damaška Peter, Kysucké Nové Mesto 31.7.1960

60 rokov

Rúžičková Anna, Senica 13.7.1955

65 rokov

Budayová Anna, Nitra 16.7.1950

Janíková Dana, Ing., Ružomberok 21.7.1950

Malacký Bohuš, Pezinok 11.7.1950

70 rokov

Jakubec Anton, Senica 31.7.1945

75 rokov

Bafrncová Rozália, Bratislava 9.7.1940

81 rokov

Bidžovský Stanislav, Tvrdošín 15.7.1934

Prekopová Mária, Považská Bystrica 3.7.1934

Butalová Oľga, Michalovce 19.7.1934

Hagenová Margita, Bratislava 28.7.1934

Jača Adolf, Bernolákovo 13.7.1934

82 rokov

Sobotová Emília, Nitra 1.7.1933

Novák Jakub, Krompachy 22.7.1933

Čižmár Ján, Trhovište 16.7.1933

83 rokov

Šandorfi Pavol, Trenčianska Teplá 1.7.1932

Kepplová Oľga, Martin 19.7.1932

Haviar Marian, Medzibrod 22.7.1932

Maďar Štefan, Borský Sv. Jur 31.7.1932

84 rokov

Očenáš Ján, Ing., Ružomberok 18.7.1931

Boža František, Humenné 15.7.1931

Strašitákova Elena, Senkvice 3.7.1931

85 rokov

Walner Otto, Špačince 8.7.1930

Anoškin Juraj, Bratislava 21.7.1930

87 rokov

Zacková Anna, Visolaje 29.7.1928

90 rokov

Sarvaš Miroslav, Nitra 17.7.1925

92 rokov

Parcer Ján, Prievidza 13.7.1923

93 rokov

Tóthová Anna, Bratislava 21.7.1922

94 rokov

Telgárska Oľga, Bratislava 29.7.1921

August

50 rokov

Hurban Ján, Malacky 6.8.1965

55 rokov

Tlačíková Jana, Bratislava 5.8.1960

Bátora Marian, Prievidza 21.8.1960

80 rokov

Kvanta František, Hlohovec 7.8.1935

Novák Štefan, Košice 8.8.1935

81 rokov

Belicová Jozefa, Pezinok 23.8.1934

Körmöczy Karol, Žiar nad Hronom 23.8.1934

82 rokov

Drahoš Martin, Plavecký Štvrtok 1.8.1933

83 rokov

Súlová Elena, PaeDr., Trnava 15.8.1932

Melek Jozef, Námestovo 17.8.1932

Ilončíaková Emília, Bohunice 8.8.1932

84 rokov

Ružena Závradská, Gajary 31.8.1931

Krupová Anna, Vrbnica 7.8.1931

85 rokov

Vitéková Anna, Žilina 9.8.1930

Gdovičín Ján, Vranie 19.8.1930

Pál Sebők, Štítnik 28.8.1930

Marušková Viera, Martin 3.8.1930

86 rokov

Hlbocká Helena, Boleráz 17.8.1929

87 rokov

Čech Milan, Pezinok 30.8.1928

Červenká Mária, Nitra 24.8.1928

Hrubová Mária, Košeca 7.8.1928

Rýdzi Štefan, Mgr., Prievidza 20.8.1928

88 rokov

Olos Viktor, Vdp. ,Ružomberok 4.8.1927

Đuricová Mária, Heľpa 28.8.1927

89 rokov

Hrnčár Ondrej, Trenčín 5.8.1926

90 rokov

Markuliak Martin, Bratislava 23.8.1925

Paulovič Ľudovít, Nitra 14.8.1925

92 rokov

Sopúchová Vilma, Sereď 4.8.1923

93 rokov

Daňo Štefan, Slávnica 25.8.1922

95 rokov

Lofajová Magdaléna, Bratislava 26.8.1920

Staňo Štefan, Ing., Žilina 15.8.1920

96 rokov

Chromčo Ondrej, Bugľovce 29.8.1919

Jubilantom srdečne blahoželáme.

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Korecová Mária, Nitra 20 EUR

Brňák Peter, JUDr., Bratislava 20 EUR

50 EUR

Henrietta-direct marketing, s.r.o

– R. Greguš, Bratislava 220 EUR

Bednárová Anna, Žilina 10 EUR

Čupec Kamil, Žilina 5 EUR

Uhrín Karol, Ing. Žilina 10 EUR

Patka Ján, Sekule 10 EUR

Darcom vyslovujeme

úprimné poďakovanie.

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na číslo účtu: **4000128109/3100, špecifický symbol: 1212**, alebo sa kontaktujte na tel. číslach 0905 737 790 a 0902 199 429. Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

TROCHU HUMORU

Ide policajť cez les a náhodou si všimne odstavené auto, zakričí:

- Je tu majiteľ vozidla so značkou BA 72-38???

- Anoooo, tu som!!

- A papiere máte?

- Nie, stačia mi lopúchy.

2 Tr 44/68

R o z s u d o k

V m e n e r e p u b l i k y !

Krajský súd - osobitný senát v Košiciach v trestnej veci Karola Ďubeka, pre zločin vlezrady podľa § 1 ods. 1 písm. c/, ods. 2 zák. číslo 231/48 Zb. na verejnom zasadnutí konanom dňa 30. apríla 1969 v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jána Lisíka, sudcov JUDr. Miloslava Mojžiša a JUDr. Štefana Sekelského, a návrhu navrhovateľa Karola Ďubeka podľa zákona číslo 82/68 Zb. rozhodol

t a k t o :

Krajský súd - osobitný senát podľa §-u 15 ods. 1 písm. a/ zák. čís. 82/68 Zb. z r u š u j e rozsudok býv. Štátneho súdu v Prahe zo dňa 3. 11. 1949, sp. zn. Or I 1062/49 v celom rozsahu.

Zrušuje aj všetky rozhodnutia, obsahom na tento rozsudok naväzujúce, ktoré vzhľadom na zrušenie rozsudku, ku ktorému išlo, stratili svoj podklad.

Podľa § 226 písm. b/ tr. por. Karola Ďubeka, nar. 20. apríla 1929 v Ústí nad Priehradou, okr. Dolný Kubín, bytom Sečovce, Poľná ulica číslo 676 o s l o b o d z u j e zo skutku uvedeného v obžalobe býv. Štátneho prokurátora v Prahe zo dňa 26. marca 1949, sp. zn. Pst I 1112/49, kvalifikovaného ako zločin vlezrady podľa § 1 ods. 1 písm. c/, ods. 2 zák. číslo 231/48 Zb., ktorý mal spáchať tak, že

v dobe od 6. 3. 1949 do 27. 5. 1949 v Nemecku a na rôznych miestach v Čechách a na Slovensku prekročil dňa 6. 3. 1949 v okolí Tachova ilegálne štátne hranice do Nemecka za tým účelom, aby sa v cudzine zapojil do protištátnej činnosti čsl. emigrácie a iných cudzích činiteľov, usilujúcich o násilný